

Eochaidh Mac Rí'n-Éirinn

<https://hdl.handle.net/1874/378460>

MEL

VAN HAMEL
300

E DONATIONE
A. G. van HAMEL
PROFESSORIS
ORDINARII IN
ACADEMIA
RHENO-TRAIECTINA
1923—1946

6

I II f 0 Mai 1

13.67

(3+1+1+1) IIF. OMa 1
sgéalta nua-óeanta.—VI.

EOCÁID MAC RÍ 'N-ÉIRINN.

miceál ó máille

("Diarmuid Donn.")

DO SGRIOB.

Instituut voor
Keltische taal—en letterkunde
der Rijksuniversiteit te Utrecht
AR N-A CÚR AMAC

DO

CONRAD NA S.

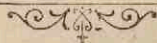
i mbaile áca eliaé.

1906.

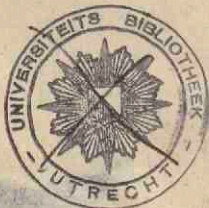

ἀτ ἐλιατ :

ἀν ἐλδ-ἐμμαν (Τεόμαντα), Σπάρτ μίση να Τριάζε.

versallen

Instituut voor
Keltische taal — e
der Rijksuniversiteit

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

1555 5133

EOCÁID MAC RÍ 'N-ÉIRINN.

R É A M R Á D .

I S PAD' Ó ANOIR NÁR CUIPEAD RÍOR I BPOIM LEABAR
CUNNTAR AR SHÍOMARÉIB ZAIRZE NA PEAN-ŠAEDEAL,
ASUR Ó ÉAPLA SUP ÉUIR MÉ IN MO CEANN PAIRNÉIR A
ÉABARTE AR EACÉPAIB EOCÁD MAC RÍOŠ 'N-ÉIRINN,
PACÉAR DOM NAÉ BPEADPAINN TADAÍ NÍD B'PEAPP A
DÉANAM NÁ LEANAMANT DO FOMPLA NA PEAN-
PSEALAIÓETE. NÍ PAIB AON TÍR AR FUD AN DOMAIN A
PAIB PSEALAIÓEACÉ COM MÓR I PEIM ASUR BÍ RÍ I
N-ÉIRINN LE LINN NA RÍGTE. DÁ MBEAD AN BEALAC RIN
PSEALAIÓEACÉTA AS TUL I BPEADAR I LEABAR A CÉILE Ó
FOM ANUAR, BEAD PÉ ANOIR ASAINN MAR BEAD CRANN
MÓR LÁIROIR ZÉASAC A MBEAD RNAS ASUR BLÉC ASUR
TORAD AIR 'CUILE PAMPAÓ A TIUCPAÓ. ACÉ ZO DPEAD
MAR CUIPEAD NA ŠAILL CEO DPAIDÓEACÉTA ASUR RÍOR-
ŠEMPEAD AR AN OILEÁN PEO, D'PAN AN PÚŠ MA PEARAM
PA ZEPANN LE PUIM ACAP BLIADANTA, ASUR NÍ PAIB
BLÉC NÓ TORAD AS PÁR AIR MAR BA ÉOIR. ANOIR NUAR
ATÁ AN ŠPIAN AS ŠPOUGAD IMP NA PPÉAPÉIB, ASUR AS
POILLPIUGAD AMAC APÍRT LE POLAR AN LAE ŠIL BPEÁŠ, DÁ
NDÉANAD DUINE AN CRANN A ÉAPPAINZTE AR NA
PPÉAMPACÉIB, 7 A ÉUIR I N-ÁIT EILE, B'PÉIROIR SUP B'É PÚŠ
NA ŠALLDÁCÉTA A D'PÁPPAD PUAR ÉPÍD, ASUR I N-ÁIT
TORAD CUMARÉTA BLAPTA A ÉABARTE, BEAD BLAP PEARB

na Galluaéta ar saé a bpráð ar. Ói ré péirò zo
leor rsealairdeact glan a déanam pa trean-amríp.
Act anoir tá oipead leabha coisprígeac as tigeact
irteac zo héirinn agus zo mbéirò ríad as atpúgáð
inntinne na ndaoine. Dá bpríg rín níl ré com péirò
as cur aca an Saébilg a tabairt zo glan leobta,
tar éir i beir foglumta aca.

Maroir leir an scainnt atá pa rseal peo—ir i
cainnt na ndaoine í, mar éualamar an Saébilg dá
labairt i scoinnairde ran áit peo. Mile bairdeacp
le Dia tá rí beo plán zo póill i n-ar mearg, agus tá
rí i n-ann rmaointe an éiride a cur i bpoim agus a
cur i scéill com maic le teangair ar bit eile dá
méad é an buntairte a fuair na coisprígte agus an
oipeam Gallua tarainn leir na céadtaib bliadain.

EOCΔΙΘ ΜΑC ΡΙ 'N-ΕΙΡΙΝΝ.

CAIBRIL I.—IMTEAÉT AS TEAMAIR.

CÉAD 50 leir bliadain tar éir ainmípe ar Slánuis-
téopa 'reath glac Catoir Mór flait 7 foimleat-
anar ar Éirinn. JK

“Ní raib pa doiman 50 leir,” ar reiréan, “duigte
com maic 7 bí ag férdlim, an tÁro-Rí a táinic
nomam-pa.”

“Ní fearr duine dá ráð rin ná tú péin,” ar an
tÁro-ollam, “mar ip tú atá i n-ann na nolištead
rin a éur i n-éiréaét. Níl faoi'n ngréim gil inoiu
ní nó áro-flait, a bpuil oipeao paróbbur 7 oll-maom'
aige 7 tá agao-pa.”

“Níl,” ar an pí.

Ip fearr 'na diairí peo, 50 dtáinic pgeata éuige, 50
raib Conn Céatocatac Mac Férdlim a' tigeaét dá
ionnpuige 7 pluag mór millteaé i n-éiréaét leir, ag
lappairó an píogaét a baint ve.

Éruinnig pé éuige pluagíte na Teampac; 7 púteaó
'é uile puo faoi péir le naḡairó na tpoa lá ar n-a
máipeac. Cuairó Catoir éun puamuir óó péin, 7
éuit pé i n-a éoulaó.

Timceall uairé an meadóin-oióce bioḡ pé ar a
éoulaó 7 éuir pé glaoó áro ar.

“Céaro rin?” ar na daoine a bí dá coméao. P.

"Ó," arf an pí, "abair leir an áro-ollaí 7 mo
 deicneabair mac a tigeaó i láeari go beó." Táinic-
 eadar éuige.

"Arling a connac mé," ar reirean, "béir foluir
 na spéine ag deallraó ar mo éorp amáireac i mearf
 na marb. Aóer troiofiró mé, mar ba dual aicreaca
 óam, ag ceann mo fluaig."

"Slac ruaimhear, 7 ná cuir ruim innti," arf an
 t-ollaí.

"Fan éura liom," arf an pí, "7 iméigeaó an éuro
 eite. Céaró plán lib, a élaín úilip."

"O'iméig a deicneabair mac uairó annrin, 7 o'fan an
 t-áro-ollaí i n-éimfeacó leir.

"Deanraó mé m' ugaóca anoir," arf an pí, "agur
 roinnfiró mé mo éuro raibóir ar mo élaín. Sgríob
 ríor an iuro a dearf ar mé leat."

"Deanraó," arf an t-ollaí.

"O'oróuis ar pí roinnt áruce óá raibóir mór
 óo 'é donduine óá élaín, ag toraig leir an mac ba
 rine, go dtáinic ré go ótí an t-óctmaó mac. O'fan
 ré i n-a íort annrin.

"Céaró a éubair ar tú óo eóaráó?" arf an
 t-ollaí.

"Cia 'n éabair óam taóái a éabair óó, mar nac
 óruil ré óe íac ar taóái a óongbáil."

"Tuige rin?" arf an t-ollaí.

"'É uile éuige," arf an pí. "Ói maom 7 óuicé
 ceana aige, acó rgar ré leobóca. Túg ré geallaó, 7
 é ag caint éiró n-a éóulaó, go óuibairraó ré a

óuitéce uairé, 7 níor maíe leir an geallad do bhuiread
Dairtim-pe Tréit-Feap fearda air."

"Ní cóir óuit é págáil polam," ar an t-ollam.

"Deáppairé mé mo beannaéct do," ar reiréan, "7
ní deáppairé mé do déct rin."

"So n-éirigíó do beannaéct leir," ar an t-ollam,
7 rsgíóó pé an éuro eile do'n ugaécta.

Lá ar n-a máireac, cuiread ruar gáir éaca, agus
o'ionnruig na rluarigte a céile. O'fíor do'n airling.
Marbhúigead Caéaoir Mór, 7 bí reitb na Teamrac ag
Conn.

Tráénóna, an lá céada, carad an t-ápo-ollam 7
Eócaíó Tréit-Feap ar a céile.

"Ní'l ceó maíteara óuit panaéct annro," ar an
t-ollam. "Níor pás t'ácair carad agus déct a
beannaéct. Deáppairé mípe comairle óuit: Glac túra
leir rin. Ní'l paróóreap ar bíé ag mac com maíe le
beannaéct deas-ácar."

"Cia raécaíó mé," arpa Eócaíó, "nó cia 'n áit ir
feapir óam a óul?"

"A ópeiceann tú an áit a bfuil an grian ag óul
raoi?" ar reiréan.

"Feicim," arpa Eócaíó.

"Tabair túra t'ácaíó annrin," ar an t-ollam, "7
ná comnuig so deó so ópeicíó tú amairic níor áitne
ná an grian."

O'iméig Eócaíó so b'ónac dólápac annrin 7 níor
éug leir déct a élarépac 7 a élardeam, 7 beiré óglac
de comluadar leir. O'iméigeadan leobéa. 7 níor

Níor túirge bí an ceathrúna rin críochnuigthe aige, ná cuailaíó ré an gáire ceolmair taob' tiar de.

D'éirigh ré de ppeib, 7 cia d'féiceadh ré ann, aet an máigthean ós 7 a d'áireas ban-coimheacra léite. Ní túirge a dhearcadh ar a céile ná tug an beirt aca spáó d'á céile ar an bpointe boipe.¹

"Ír binn an t-ábhrán atá agad," ar rípe, "cia'í imtíis do céile uait, go bfuil tú d'á héagsaoineadh?"

"Dean nó céile ní raib agam ma'm," ar reiréan, "7 ní béid go deó, aet an bean doibinn áluinn atá op mo comair. Ír cuma dorca nó geal oirde nó lá, fad ír béar mé ag dearcadh ort, mar ír tú mó spuan, mo folur 7 mo réaltan."

"Ó readh, readh, go dearbha." ar rípe.

"Ní cperoiró tú mé!" ar reiréan, "aet ní bfuair mé ríic² nó ruaimnear le trí oirde 7 trí lá, sur fuiró mé ríor trom tuirpead annro ar ball, go bpaca mé tú ag dul tarra, 7 níor fan bión nó tuirpe oim níor mó, 7 ní béid coirde, má bíonn tura liom. Ír cuma liom fuaet an seimhuó, tear an tra'mhairó, saot nó báirtead, ríoc nó rneacra, mar ír tura mo spuan 7 mo tóidean."

"Nac miur a Labruigear³ na rípe," ar rípe, "aet paraor nac meallac a bíor raó go minic?"

"Ní'í ré ra mbic bán," ar reiréan, "an té a d'féadh faó a beir meallac leat-ra, a ríogan."

¹ Ar an bpointe boipe .i. an pointe ama, nó aimpire; bí ar boip, nó ar lámh, nó i léam. Tá saol ag pointe le point, ír uóis.

² Ír rest annró é.

³ Labhar, Labhann.

deir "Ír mítró daíh-ra beir dS iméaéct," ar rípe, "tá an veiréannar ann, 7 tá an orúct dS tuitim. Tá rúil dSám go bpeicrú mé arír eú go sáirio. Slán 7 beannaéct leat."

7 Síh rí a lám mán geal éuige, 7 o'iméig rí. Síó go raib doicéadar na hoiréce dS tuitim, bí oipead léarsuir aige 7 go bpaca pé loinnir¹ i n-a rúilú, do líon a éiríde le bpoó 7 le hátar.

Luis pé ríor i n-aice leir an mbeirt ógláé, 7 ír gearr gur éuit coolaó rubac páim air. O'fan mar rin go oí lá ar n-a máireac.

leide dS éirge an lae, bí leir-ééad maracé dS out an bealaé, eacpaíó 7 carbair leóbta 7 taoireac dS marcuigeacé dSá n-a gceann.

Oéaric an taoireac riar éairir.

"Cia 'n moill rin orpaíó?" ar rírean.

"Tá," ar ríad-ran, "trúir fear rínte annro i n-a scoolaó."

"Cia 'n tramáil de fearpaíó íao?" ar rírean.

"Tá," ar ríad-ran, "ríog-sáirgídeac i n-a éuro arm 7 éiréad, 7 beirt ógláé leir."

"Oúirig an ríog-sáirgídeac," ar rírean, "7 abair leir éiréacé linn go hálbain, de éongnam dá muintir, dS troio i n-a-sáiró na Románac."

"Tá pé i n-a éoiréim² ruain," ar ríad-ran, "7 ní éig linn a dúireacé."

"Tóirgíó go veair íao," ar an ceannrúir, "7 cuirú i gceann de na carbair íao, 7 tugair lib ar an mbealaé

¹ Loinnir = radiance.

² A "heap," or "trance," describing the state of the sleeper.

rin iad. Má'r ríog-ghairídeac Éireannaic eirean, ní béir obaó¹ ar bíc aise do 'dul linn, 7 b'féidir sup gáir a beaó a congnam a' teapóáil." Rinne ríad amlaíó, 7 d'iméigeadaí leóóta.

Ní haicirtear ríeala oppa, nó go tóáimiceadaí eom paóa le béal-áca-luain, 7 cuipeadaí púca coir coille anpín.

Nuair a bí na laócaíde ar paó i n-a gcólaó, cé ip muite² do luét coiméaóta na gcapall 7 an gáíra, rin é an t-am ar múrgail eócaíó 7 an beirte óglaé.

"Cia 'n t-aódaí a táimic ann le go b'púimúio anpíó?" ar peirean.

"Ní'l píop rin againn," ar ríad-ran.

Táimic fear píop-eólaé de'n gáíra glúe gáímaíó dúca, 7 labair pé :

"Ríog-ghairídeac Éireannaic túpa?" ar peirean.

"Seáó," arpa eócaíó.

"Táimúio ag éilúgáó do conganca," ar peirean, "ag tíoio i n-a gáíó na Rómánaic de congnam dáí muintíí i náldaín. Puaíreamaí in do eólaé tú 7 níop maíé linn tú óúipeaéó."

"Cia hí an óigbean acá i n-a coimúíde pa b'páiré rin?" arpa eócaíó. "Connaic mé tráéóna a péir í acé ní maíó de rpaíó nó de ionba³ agam paípaíse oi cia hí."

Smaoiníó an fear gáíra, "Má iméigeann pé," ar pé leir féin, "béiró milleán oípm-ra, 7 má éogpúí-

¹ eiceac, díúlaó.

² Cé ip + mó + de = ce pmoite = except.

³ Leisure time; ionbaó, of the older literature.

ʒeann ré imteadct, ní mire atá i n-ann a éongbál'."

Dubhairt ré annsin ór áro :

"Ní fearac mé óigbean ar bit a beit ann; atá ré
i ʒceirt ʒo mbíod ríde-bean ó'n mbriúgín dá feiceáil
le deirneannar na hoirúce ann, aʒ daoinib a bíod tuir-
reac, corcta, de bárr airtir fáda."

"Fad mo doire ní maéaró mé lib níor fuide, ʒe
bráʒaró mé amaé i ʒceart cia hí. Ir cuma liom
ríde-bean nó bean faogalta, aét caitepíó mé i
feiceáil."

"Ir móir atá do éongnam aʒ tearpáil uaimn," ar
an fear ʒárta, "aʒur ní'l ríog-ʒairʒídeac i n'éirinn
a diúttóeac a dúl linn, aʒ tpoio ar fon ar muintipe
féin. Má imtíʒeann tú ar ʒeúl, maéaró rʒeala ar
fuó an dá oileán ʒur meadctac a ʒlac tú; aʒur má
ʒanann tufa i ʒcomluadar ban ar óeáio de'n tramáil
reo, ir ríog-beaʒ an t-ómór a béar aʒ an óʒ-innaoi
ort, nuair a maéar tú ar t'air éuici. Tús t'áear
féin Tréit-fear ort, ʒ reo i an óeáio a éputóeac má
éus ré ar t'ainm tú."

"Ní mar ʒeall ar imeadctac nó ar óonar a éus
m'áear an t-ainm rin oim-ra, aét mar ʒeall ar
ʒeanamlaét ʒ ar ʒear-éneapdaét. Ní raib ré ariam
le ráó ʒo noeacáio' mire ar ʒeúl i n-aimpír éaʒarcta
ná teangmála, nó nac raib epioibe leomáin in mo
éliab i n-aimpír éorʒarcta na folá—a' coraint mo
muintipe féin; ʒ maéaró mé lib, ʒró ʒur b'é mo bá
a éuepáó ar."

CAIBIDIL II.—AN COZADÓ I n-ALBAIN.

AN mártain céadna dáir tugad ar riubal Eodair
mac pí 'nÉirinn, d'Éirigh an óighean, 7 táimic na
mná comhveadta éuici. 'Sé an t-ainm a bí uirthi
Eithe Áluinn inígean Rí Connaéta.

"Cia hé an fear úto a carad d'úinn traidhóna iné?"
ar ríre.

"Ní maic atá a fíor pin ašainn," ar ríad-ran, "ádt
oo péir mar tūgamar faoi veapa, ó'n laoi a cum pé
dúit."

"Sead, sup ar Teamair a táimic pé?" ar ríre.

"So cinnte," ar ríad-ran, "7 b'fupiaro' áitne ó n-a
deild 7 véanam, a méim 7 a móruairleadt, sup mac
pí 7 áro-flait a bí ann." 3.2

"Céaró a car an bealaó ro é?" ar ríre, "nó cia
nveadair pé aréir?"

"Níl fíor pin ašainn," ar ríad-ran.

"Racairó mé so oti an áit céadna inéiu," ar ríre,
"7 b'féoir so b'fuisinn ršéala faoi."

Cuadar so oti an áit. Ní raib duine ar bit ann
rómpa, i n-áimic nó i n-éirteadt, ádt tūgadar faoi
veapa so raib an talaí 7 an péar buailte, 7 loig
apall 7 loig carbad, gaó taob de'n áit.

"I' copamail," arpa Eithe, "so otaimic a fluaš
n-a diaió, a ráiróte i' so b'puit an talaí 7 an péar
buailte mar ro."

"Sin é i' copamail," ar ríad-ran.

I' seair so b'pacadar éuca ógláó dá muintir péim
ar a otagair Síol 7 Surmar an tSléibe.

ar air éusam-ra le rgeal; aét, ar a b'aca r'o ariam,
na hinnrigiú 'óo donduine, cia a éuir i 'óteaé'taireaé't
rib."

'Óiméigea'dar anrpin, 7 níor é'arraingea'dar r'pian
ariam go 'ó'áinicea'dar ruar leir an r'lua's, a's Spúé
na Maoile Maipbe.

Ói Eoéaró Mac Rí 'n'éhinn, 7 Cataé C'póganta a's
r'ubal arion¹ ar an r'bán r'ómpa. Nuair a é'onnaic-
ea'dar an beirt máraé' 7 cubar le béal na n-eaé,
"Cia a éuir i 'óteaé'taireaé't rib?" ar'ra Cataé.

"Níor éuir duine ar bit," ar r'iaú-ran.

"Cia'n érua'dó's r'in oraib mar r'in?" ar'ra Eoéaró

"Ní't ta'dai," ar r'iaú-ran, "aét ba'd máit linn
r'gealta cogaró a beit a'sainn dá'r muintir péin."

'Óiméigea'dar anrpin, i meap's na n-ógláé eile, 7
ir searr go b'ruair Siolla Surrmar an tSléibe veir le
oul éun cainte go cúl'raíveaé' le Eoéaró, sup innir
ré 'ó' é uile ru'd dá'r 'óub'ra'd leir, 7 sup éus ré an
b'raí'grileá'd 'óo. Ói an-á'tar, 7 lué'gáir an domain ar
Eoéaró anrpin, sup éuir ré páil óir le r'gealta ar air
a's Eiréne, a' rá'd sup beag an móil a bea'd air péin,
go 'ótea'gá'd ré ar air éuici.

Ói an cablaé faoi péir ra seuan, 7 na lunnir ar
r'nám. Cuaró na sair'gróis ir'eaé ionnta, sup
gluairea'dar éar glar-muir, go méiró'peaé' mór-
muir'gneáé', anonn go h'Alban. Ní'raé'ar'na'dar r'ea'd
nó comnuirde go n'eaé'á'dar éom' r'ada le cúirt Rí
Alban.

¹ Pron. ar'péan.

"Beaó fáilte dóir éapéannaó," arpa Rí Alban, "7 míle fáilte agam fómhaib, mura tceasao sib aóó ar cuairt, aóó tá óa oipeao eile fáilte ag oul óaoib, ó tápla sup a' fóirúgín oim in mo éruao-éar a táinic sib."

"Ní luóa ná rin an fáilte a beap againne fómh na Rómánaóaib," ar riao-ran, "am ar bíó ip mian leobóta a teaóó éugainn."

Caiteaoar an oiróóe rin óo haoibinn 7 óo riampanaib le óéile, sup éirig éoóaró ruar i n-a meapó, 7 sup labair pé :

"Cia maó ro aóá a' óéanaib aoir-óioóóáil óo'n 'ileán ^{Disorder} fáé óéile? Tá pé i óceirt óo óruil ceannar aca aoir ar fíoóóáóóaib an óomáin—ceapann riao naó óruil óreapm óaoime ar bíó i n-ann iao a óeang-máil—baó óeapó óo mbeao eólar ní b'féapp aca ar Ólannaib óaeóeal. Ip copanaib óo óruil óealta, aóair móp m'áóar-ra imóigóe ar a meabair. Má'p mar rin é, ip óona an éuimne aóá aca. Aóó béro éuimne óo óeó ar óealta, 7 ar na fíoip-laóópaóe éipeannaó a bí leip—béro a óeóú 7 a óeáil óá n-aóéip óo lá luain an óraóóe—sup b'iao amáin a bí i n-ann píó 7 ruais a éur oíóa ro, nuair a b'éigin óo 'é uile fíoóóáó eile óeilleao óóóib."

"Mo ópáó tú, a míe pí;" arpa Rí Alban. "Ná'p éirio laóar oíó. Tá óa oipeao mípíg againn ó táinic tú éugainn. Óeapóaró mé óuit ceannar ar mo fíoigóóib féin."

"Ní éileoóaró mé rin oíó," arpa éoóaró. "Mura

b'fuit p'ior-Laoc'ra E'p'eann i n-ann r'g'it t'abairt 'do
 'do e'uro fear, bea'd r'e' co'm' ma'it' aca' p'ana'ct' r'a
 m'ba'ile. Cia' m'e'ao' g'a'ir'g'io'ea'd' a' t'us' t'u' leat, a'
 Ca'ta'ig'?"

"G'a'ir'g'io'ea'd' 7 t'p'i' p'ie'io'," a'p'p'a' Ca'ta'c', "I'p' fear
 co'm'la'inn' ce'ao' g'a'c' 'du'ine' aca'."

"T'a' g'a'ir'g'io'ea'd' le' co'ip' a'g'a'd'," a'p'p'a' E'o'c'a'io', "a'c't'
 i'p' f'ura' go' mo'p' na' Ro'm'a'na'ig' a' t'p'o'io', na' la'o'c' a'p'
 E'ip'unn' f'a'g'a'il, a' cu'ipe'ar' r'u'ar' 'do'n' co'm'p'ac'."

"N'i' b'p'e'as'!" a'p' r'ia'd'-p'an.

"T'a' p'o'inn't' e'o'la'ip' a'g'am'-p'a'," a'p'p'a' E'o'c'a'io', "a'p' a'n
 m'be'ala'd' i'p' g'n'a'c'a'd' le' p'l'o'ig'c'te' na' Ro'm'e' t'p'o'io' a'
 'de'ana'm'. Ca'ite'ann' r'ia'd', i' o't'o'p'a'c', g'a'o'ite' g'a'im'te'ea'd'a,
 co'm' 'o'l'u'it' le' ci't' p'ne'a'c't'a, le' cu'p' i' n-a' p'ea'p'a'm' i' n-a'p'
 r'g'ia'c't'a'ib'. Tu'g'am'u'ro' p'u'a'c'ar' p'u'c'a, 7 n'i'l' r'e'p'o'b' a'p'
 bi't' o'p'a'inn'-ne, a't'a' o'ilt'e' i' g'e'le'ap'a'ib' l'u'c'a' na' n'g'a'e'oe'al,
 e'p'o'm'a'd' go' t'ala'm', 7 na' g'a'o'ite' g'a'im'te'ea'd'a' a' r'g'a'o'ile'a'd'
 t'ap'a'inn'."

"M'lo'la'd'ar' a'p' f'a'd' a'n' co'm'a'ip'le' r'in, 7 b'i'o'd'ar' p'a'o'i'
 p'e'ip' le' na'g'a'io' na' t'p'o'd'a' l'a' a'p' n-a' m'a'ipe'a'd'."

"O'i' p'l'u'as' mo'p' m'ill'te'a'd' a'g' na' Ro'm'a'na'c'a'ib' i' n-a'
 n-a'g'a'io', 7 i'a'd' i'na' p'ea'p'a'm' go' 'o'l'u'it' 'd'a'ing'e'an' i' n-e'an'
 l'ine' a'm'a'm'."

"N'i'l' p'u'o' a'p' bi't' i'p' mo' i'p' co'p'a'm'a'il' l'e'ip' i'a'd' na'
 u'ill'p'e'ip't' mo'p' f'a'd'a, p'i'n'te' a'p' a'n' t'ala'm'," a'p'p'a' Ca'ta'c'.

"T'e'ig'ea'd' 'du'ine' a'g'a'inne'," a'p'p'a' E'o'c'a'io', "l'e'ip' a'n'
 g'ce'ann' a' b'a'int' 'do'n' u'ill'p'e'ip't' f'a'd'a' r'in, 7 b'a'ine'a'd' a'n'
 'p'u'ine' e'ile' a'g'a'inn' a'p' t'-ea'p'ball' o'i'."

“Seadh,” ar peirlean, “7 tigeadh na Laochra eile ag
n-a lán le n-a rsoilteadh ó céile.”

Rinneadh ar amlaí, 7 túsadh ^{anach} ^{cas} ^{eager} rianúac faoi na Románaicib, sup bhuiradh 7 sup
féadadh an pluas mói fé céile, 7 tuine ar bié a
táinic pómpa i n-a mbuillib, ní raib an dara buille a’
ceapóil uairé.

‘Sé an ceann de’n tplóg a d’ionnruig Eochair an
céad cúro a tóruig a’ ceiteam, 7 lean fé iad i bpad,
d’a dtreapghair, so ndeadh pé ar amair na muint-
tipe eile. Lean Catac 7 na Laochra eile an cúro eile
do’n tplóg, nó sup féleadh naé raib tuine ar bié
níor mó le leanamaint. D’filleadh ar air annpu
so luéghairéac ag Rí Alban.

Tárlaíó so raib trí míle fear do na Románaicib:
rurdeacán i dtom coilte, 7 nuair naé bpadadh tuine
ar bié le Cochar, aét é féin, épuinnigeadar éart air.

An muintir a bí ar a agair amac, bí fé dá leagan,
7 ní raib an muintir taob éiar de i n-ann a tigeac
ruar leir. Déanadh fé a bealaé amac arta meiréac
sup bhuiréad a élardeam. Nuair a éonnaiceadh rin
bhurdeadh irteac air, le n-a marbad ar áit na mbonn.

“Fóill, fóill!” ar an taoiréac a bí or a Seionn,
“Sabairé de lámh é—níl i ndán do rin báp fásail, so
gelaorótear é le beiróig éigeéill’ na bpad. Ir
iomda lá piampa a bainfeair fóir ar i bhíon-cacair
na Róime, 7 beiróig fiadána dá rtiallaó.”

Sabadh annsin de lámh é, síó sup d’iomda tuine
aca a d’fás fé ar lán le bun a élaróim,

CAIBIDIL III.—AR TÓIR EÓCÁD.

18 SEAPP ZO UTUḡ NA LAOÉPAIDÉ PAOI DEAP¹ NAÉ
PAIB EOCÁD MAC RÍ 'NHÉIUNN I N-A MEAPḡ.

"Cá bfuil Mac Cataoir?" appa Duine aca.

"Iḡ SEAPP ZO bFEICÉD RÍB É," APPA CATAC, "BA
DUAL² AÍPEACA ÚÓ RIN A BEIT ÉUN TOPAIḡ³ A' MUAGAD
NA NÁMAḡ, 7 AP DEIPEAD A' FILLÉAD AP AIR; AÉT IP
SEAPP ZO bFEICÉD RÍB ANOIR É."

NÍOIR bPADA ZO bPACADAP ÉUCA SIOLLA SUPHAP AN
tSÍEIBE, 7 É A' RÍÉ AP A DÍCEALL.

"Ó," AP PEIPEAN, "TÁ EOCÁD I LÁM⁴ AS NA
RÓMÁNAID. BÍ PLUAG MÓR ACA I RUIDEACÁN⁵ 7
bPUNNIGÉADAP AIR, AÉT BÍ RÉ DÁ UTPEAPSAITE 7 DÁ
LEAZAN MAP RḡATA ÉANAÉA, NÓ SUP bPUIPEAD A
CLARDEAM. ÚPUIPEADAP IPTEAC ANN RIN AIR, SUP
ḡADADAP É DE LÁM.⁶"

MUAP A ÉUALAID NA ḡAIRḡÍDÍḡ AN RḡEAL RIN,
LEIḡEADAP NAOI NGÁP⁷ ^{grill} CUMIA 7 D'FPEAGAIR NA
CNUIC 7 NA ḡLEANNTA AP AIR IAD.

"NÁP TÉIḡMURD PLÁN A BAITE ZO NHÉIUNN," APPA
CATAC, "MÁ PÁḡAMURD DUINE ACA BEO PA N-OILEÁN, MÁ
ḡNÍONN RÍAD ÚOCAP NÓ RÍÉ ÚÓ, AÉT É A TADAIRT BEO
PLÁN DÚINN, RUL DÁ UTÉIḡE AN ḡRÍAN PAOI ANOÉT."

¹ TADAIR PAOI DEAP¹ = notice, observe.

² DUAL = *kind*, natural; BA DUAL AḡAP ÚÓ = it was *kind* (after the manner of his) father for him.

³ ÉUN (= ÉUN) TOPAIḡ = I UTPEAC = in the front (rank).

⁴ I LÁM = taken, captured.

⁵ I RUIDEACÁN = in ambush, in wait

⁶ DE LÁM = by laying hands on him.

manches
 Ann rin a sgluair na laochairde leobhta go luath tapa,
 7 baó uatbárac an t-amáire¹ le dearcadh air, na
shafte
 7 a gclairóimíte clairleatána² cnuasóirge, 7
triglit
 a nsaoríte gáara gaimteaca,³ partuigte⁴ go cnuair
 teann aca; 7 iad a' fué go dian dána deágh-tapa, ar
 lois na Románae, 7 Siolla Supmar an tSleibe a'
 déanam eolair an bealaig dóib.

Dá méro deifir dá ndéarúadar, bí na Románaig
 rciúg go plán pábáilte pa uín nómpa.

Duailteadar a rsiata go cnuair teann, agus
 o'fhuasair ríad cat 7 comrac oirta ar áit na mbonn.

Táimic antaoipead amaé ar éiumair an dúna éuca.

"A élaóairí fealltaea fíor-ghránao," ar ríad-pan,
 "agus a rppriopáin fúaraca, ní págamuro ceann
 ar éolainn, nó uín gan dearg-larad oirib,⁵
 mar' gcuirib ríad ar air éugainn gan móill an laoc
 lán-cálma, ar éirig lib a éogbáil le feillbeart."

"Tá pé ránae⁷ azaib uín daingean do'n trámail reo
 a ionnpuige," ar an taoipead, "7 má tá an oipead rin
 de géaltaigeact⁸ oirib 7 go b'éacfar⁹ ríad leir——"

¹ An t-amáire = an fear = the scene, sight.

² Clairleatána = hollow, broad-bladed.

³ Gaimteaca = deadly, dangerous.

⁴ Partuigte = tightly held.

⁵ Áit na mbonn = on the spot, where they stood, immediately.

⁶ Oirib = to your loss, detriment. Óig pé an teac im' mullaé, or mo éionn = he burnt the house over my head (i.e., while I was within). Óig pé an teac oim = he burnt my house (leaving me without one).

⁷ Ránae = useless, foolish, ignorant, going astray. Tá pé ránaé azaib = 'Tis an ignorant thing for you to——.

⁸ Géaltaigeact = madness.

⁹ B'éacfar = will try, attempt.

"Leis do do éirio cáinte," ar ríad-ran, "aéit rígaoil amac an fear éugainn, aéit mura n-éanairé rib pin, geobparé rib amac sup beas an maic éalob dún nó daingean." *Et*

"Ib fearp éalob-re an cúipre a glacáó so réiró," ar an Rómánac, "asup an ríéal a leigint éugab. Má buairteann tuine asab-re buille taob 'muig ar an tóin, buairtear an taria buille taob 'rtaig, leir¹ an sceann a baint do'n fear atá i láim asainn."

Ói Rí Alban a' teacéit éuca an uair pin, 7 éualairé ré an éirio déiréó do'n cáint.

"Tá fíor asam-ra," ar reirean leir an taoireac, "an muo atá uait, 7 béapairó mé meáóacáan éocáó éalob do'n óri buiré, má éugainn rib ar air é." *u*

"Tá poinnt reáóéir² annad-ra," ar an taoireac. "Aéit reo é tóige na Róime : tuine ar bit a cuipreap i ráinn³ nó i tceannta ar páipe an buairte, asup so ngeairtear⁴ é le neap 7 le calmacéit muinre na Róime, i muocé ir so scairéiré ré géilleacó óóbta, 7 cara ir comhic⁵ páigail uacá, ní't i noán do pin raipre páigail so mbairné ré amac i, i bpiom-éacáir na Róime, a' tpoio le beiréiréig éigcéil⁶ na bparac, nó a' tpoio leir an muinre eile atá asainn i ngeiréann." *7*

¹ leir = for, in order to.

² scairéir = steadiness, sense, coolness, calculation.

³ i ráinn = "cornered."

⁴ Pron. here ngoitear.

⁵ cara 7 comhic = friendship and protection.

⁶ beiréiréig éigcéil¹¹ = wild beasts.

"Déarparó mé a meádaíon naoi dó' daois do'n ór
buide ar ucc é a leigeán amac," arsa Rí Alban.

Bí Eochair ag éirteacát leir an gcant rin, 7 labair
ré :—

"Ní beiró pé le tráét orim-ra, go gceannócaó ór
na ríogaéctairde mo céann ná mo coiméao beata.
Sro sup las clait atá mé de báir mo éreáctairde a
beiré fuaruisíte, bairió mé mo faoirre amac le
comrac éin-éir, leir an nsaigrídeac ip fearr d'a bfuil
aca ; 7 mara² bfuil ríao pára rin a tabairt dom,
tá mé toileamail éun mo báir, 7 déarparó mé lib-re,
fíon-laoéparde na héireann, mo báir a díol go maic
ar na cladaírib reo."

"A' bfuil rib pára comrac éin-éir a tabairt dó?"
arfa Catac.

"Déanpamuid an ruid a béar peileamnac,"³ arf
an Románac, 7 labair ré go méiró rocair, i ríocht ip
nac gcoirpead Eochair é, mar náir maic leir an t-ór
a éaillead. "Ní'l ré i n-agaíó dlige na Róime éiric
a glacaó ar pon tuine atá i ngeibeann, 7 ní'l
amíreap ar bit agam nac mbéiró mé i n-ann rocuígaó
a déanam le Rí Alban. Ní gnátaé Linne comrac i
ndiaró comrac a éur ar éinneac, nó tuine atá i
ngeibeann agam a éirio at-uaip,⁴ sro go bfuil
faoirre le págaíl ag daoinib i mbraígeanar, ar ucc
troida le céile. Cuireann rinn beirt aca a' troid

¹ naoi dó = twice.

² mara b. = muna b. = muna b. ---.

³ peileamnac = oipeamnac, fit, right, suitable, proper.

⁴ at-uaip = a second time.

ra Róimh, 7 an té a marbáidgear a céile comhac, tá
raoipe le fágaíl aise. Aét tá bapamail agam go
rochócaid mé féin 7 Rí Alban an cúrra le céile, 1
muét ip naé mbéid cáll air a tuit do'n Róimh.

"Ná raib bail oraid, a élaóairí cama," arfa
Catac. "Sib-pe a beid ag iarraid ceannar an domáin
a beid agaid! Cuirpeann sib daoine atá i ngeibeann
a' comhac le céile, 7 faicéar oraid féin tuine aca
a teangmáil¹ le gníomh gearge. Ní fáraim pé rin
sib go scuipid sib ipcead iad i mearg beidídead
éiscéill' na b'árad, 7 san amháide ar bid comh dona
lib féin—aét ní'l don baogal oraimn-ne go leispea-
muir doaid feall a déanaim ar fíor-laoc éipeannaic.
Mura b'fuil sib páirta comhac éin-éir a tabairt dó,
ní fáspamuir tuine agaid beo an óruim na talhána."

"Fuiris² ort mar rin," arfa an taoipead, "go
nslacaid mé comairle le mo múntir. Ná bíod
imníde oraid, naé noéanpamuir-ne sac níd go
feileamháic cneapda, mar ip tual do múntir na
Róime."

D'iméig pé anpin, 7 glaid pé éirge pean-oraioi,
a bíod a' baint meabrad ar éanaicaid.

"Cearo ip fearr óuim a déanaim ra scuip reo?"
arfa an taoipead.

"Níor mhó óuit," arfa an oraioi, "ceann don gear-
sídis amáin i n-éiric do múntir a tuit leir-pean 7
le n-a éiríob, 7 tabair comhac éin-éir dó 7 beid a

¹ teangmáil = to face, meet, touch.

² fuiris = ran.

ceann aghao. Ní gníomh gearge, nó cruar¹ claidiúmh a
claidiúipear é, aet tuirpre t'rom 7 roilriugad' soluir."

"Cialluig' rin' dom," ar' an tSaoiread.

"Ciallócad," ar' reirean. "Bí r'gata éanaíca agham
i'adé, 7 cúir mé a' t'poro i'ad. Bí ceann aca—éan
mór meap'gánta²—7 gob gearr a'ir, naé b'pá'p'ad
fui'geall buille nó béime, do'n céad i'arrad', aghur
má'rbuig' ré ruar le céad de na héanaícaib' eile. Ar
maroin' intiu tar mé polar pó n-a ceann, nó go raib' a
fúile beag'naé d'ailta agham. Cúir mé éan mór
eile annsin a' t'poro leir, 7 nuair naé raib' ra'd'are
maí' aige, ní raib' ré i n-ann rá'caó ar' bit' a cúir i
g'cion.³ Bí ré tuirpread' rá'ruig'ite de bá'ir t'p'osa ar'
pead' dá lá 7 'é uile gob a buail'pead' an t-éan i n-a
aghao, bí ré dá' cúir i g'cion, 7 a' b'p'eit' buair' a'ir i
leab'aró a céite,⁴ gur má'rbuig' ré ra'oi deiread' é."

"Cialluig' b'p'ig' an r'g'eil' rin' dom," ar' an tSaoiread.

"Ciallócad," ar' an t'p'raoi. T'p'ruig' an beirt aca
a' cog'ap'nuig'it' le céite. Tar éir' tamall, o'im'eig'ig'
an tSaoiread, go lán-t'p'árta i n-a aig'nead', go dtí na
laó'p'aróde éireannaíca, 7 t'ubairt' leob'ta go b'pá'p'ad
ré Eo'caí' mac Rí 'n'é'p'unn i b'p'ia'd'naire an dá p'lo'g' i
n-im'teac't' na ho'rd'ce, 7 go raib' duine rá'ig'ite aige
féin, le coim'p'ac éin-f'p'ir a t'abairt' do, lá ar' na
má'irpead'.

¹ Cruar = valour, fighting.

² meap'gánta = spirited.

³ Cúir i g'cion = "to drive home," to cause to be felt,

⁴ leab'aró a céite = gradually.

⁵ i n-im'teac't' = throughout, during.

CABROIL IV.—AN COMRAC ÉIN-FHÍ.

BÍ SO MAÍ. Nuair a táinig an máirim, 7 sup foill-
riú an srian amac le polap an lae gíl bpeáí,
d'éiríú amac óglác de muintir na Róime, 7 fear pé
ar fáitece an tóina. *plane*

Tóis pé an beann-buabaili, 7 feinn pé i ór íreal 7
ór áir, i briaónaire an dá flóí.

D'éiríú Eocharó amac, 7 fear pé ar fáitece an tóina,
7 baó máireac meap-lúemair a deapic pé i n-a eularó
eata, as feiteam le n-a céite comraic.

D'éiríú sairgideac na Róime amac, 7 é gléarta i
lúireac lán-foillreac loclannaic, 7 caibarr lonnraic
liomta ar a ceann, 7 ní raib ^{me} oírlac dá corp nac raib
cláruigíte le héiread pláta a bí as deallraó ra
ngpém.

D'ionnraic¹ na pír a céite annsin, so píeóimair
feargac, 7 so te ceann; 7 ní raib aon iarraró² dá
tugad Eocharó paol'n Rómánac nac pilead laoc.
raide na héireann so bpaípaó pé pinte é. Acé
tugadair paol deapra nac raib na buillide as toul i
scion³, 7 pinneadair iongantap móp de.

Ir amair a tápluig, bí polap as deallraó i n-a
púitib saé uile móiméad. 7 caillreac pé amair apian
Rómánac, 7 ní féaropaó pé rácaó nó buille ar bíc a
éur i scion.

¹ D'ionnraic = attacked.

² Iarraró = attempt.

³ As toul i scion = being felt, éur pé i scion é péin, he made himself felt.

John
 U'fan mar rin zo tti meadóin lae. "Ó," arfa Rí Alban, "ip coramail zo bfuil tuipre 7 oíe ruain as soillead ar mac Cártaoir, 7 tá dul as an Rómánae aip.¹"

Bí Giolla Surmar an tSléibe as faipe zo spinn, 7 d'aicín pé ar agharó 7 éadán na Rómánae zo maib feall d'a imipt aca. Faoi deirlead tús pé faoi deara céaró a bí ar bun.²

Riē pé anonn as an tuine ba zoipe tó de laoéfaib na hÉipeann, fear a dtugair líagán Láim-éadac aip.

12 "Ó," a deir pé, "tá feall d'a imipt aca—tá dáiréas aca i bfalac, 7 ršacán as zac tuine aca, 7 iad a' rceallac³ polair na spéine i rúitib mic an nioš."

"Tabair tupa éugam beart⁴ de gáannaib géara," arfa líagán, "7 ip gearr zo múcairó mipe an polar."

Tús pé rin éuise, 7 éaic líagán na gáanna zo fíor-šlic deáš-čara, zo ndearna pé cunuar⁵ de na ršacánaiib i láimaiib na Rómánae, 7 sup éuir pé zac tpearna tpi zac tuine aca, 7 d'pás pé spreamuigče do'n talam iad.

Ar an móiméad céadna, tús Eocharó buille feargac tobann i gcomair⁶ an Rómánais 7 ršioib pé an ceann de.

¹ Tá dul as an Rómánae aip = the Roman is overcoming him.
 éuaró ašat oim an uair rin = you overcame me that time

² Ar bun = ar ruabál = being done, going on.

³ Steallac = pouring, spilling forcefully.

⁴ Beart = a bundle, parcel.

⁵ Cunuar = cunúr = refuse, waste.

⁶ I gcomair = pá comair = for, aimed at, at.

Nuair a chonnac na héipeannaigh rin, cuirtear ar fuar
 gáir maorúte,¹ 7 féitear ar a n-óir.²

O'Éirigh Liagán de éirannaib a éirioirige, go ndeácar
 ré irteac de léim tar fonnac an tóina, 7 fuig ré ar
 láim go cpordeamail capteannaic ar Eocharó.

"A Laochaide na héipeann," ar peirean anhrin,
 "má'r mian lib párad feille a baint amac, leanaró
 nipe, 7 ní páspamuro tuine sca beó ar óruim na
 talmana."³

O'ionnpuig Liagán 7 Eocharó na Románaigh anhrin,
 7 ir seairi go raib na gairgíodis eile irteac éuca tar
 fonnac an tóina, 7 éoruis na Románaigh as píe amac
 an taob eile do'n tóin. Lean na héipeannaigh iad, 7
 bí Eocharó leóbéa com maic le tuine, go fuig Liagán
 ar gualainn air.⁴ *omla*

"Ní feileann⁵ ré peo tuit-pe," ar peirean, "tá
 tú a' tabairt pola⁶ ar do éneadacaib."

Uaró maic le Eocharó tuit ar agharó, aet ní glacfar
 Liagán rin uaró, aet éurí pé ialac⁷ air ruidé ríor,
 gur ceangail ré a éiréactaíde. O'fan ríad mar rin,
 go dtáinic na gairgíodis eile fuar éuca.

Pillead⁸ tóib⁹ go cúirt pí Alban, ir beag nac
 ndeacaro Eocharó ó ríubal, le a raib o'fuit cailte
 aige.

¹ Gáir maorúte = a shout of congratulation.

² A n-óir = their war-horns.

³ Na talmana = na talman = an talain.

⁴ Rug l. ar g. air = L. caught him by the shoulder.

⁵ Ní feileann = ní oipeann = does not suit, fit.

⁶ As tabairt pola = bleeding.

⁷ Ialac = o'fíacaib = he compelled him.

⁸ Pillead tóib = as pillead tóib = on their return.

Cuir Ri Alban coróim síogúda ar a ceann ar uce buairé faǵáil i scomparc éin-síir, mar ba ghnátae 'ran ainmíir rín.

Dí ríad ar fad le dúl a baile go hÉirinn gan móill, áct cúipeadar comairle ar Eodairé fanaéct bfuil¹ ní Alban go mbéad a éreáctaróe cnearpuíǵte.²

Nuair a cúalaró Giolla Supmair an tSléibe rín, tubairt ré leir féin: "Racairó mire a baile éun topaíǵ³ oppa, ar fáitcéar go sclaipreáó Eirne áluinn rǵeala go raib ré loitce, 7 go nglacraó rí cúma 7 imníóe."

O'imtíǵ ré leir ainmín, 7 ní óearna ré ríad nó comníóe go ndeacairó ré go cúirt Rí Connaceta.⁴

Nuair a éonnaic Eirne a' tǵeáct é, rǵannuíǵ rí "A bfuil Eodairó a' teáct a baile beó rlan?" ar ríre.

"Tá," ar rírean, "áct go mbéiró beaǵán beaǵ⁵ móille air." O'airíir ré íomlán an rǵéil ói ainmín.

Dí Eirne go brónaó óóláraó nuair a cúalaró rí an móct ina raib ré, 7 do éaol rí na ríára óiana óeór anuar le méiró a cúma.

"Níí áóóbar imníóe nó cúma aǵac," ar an Giolla, "áct uǵóar luǵáiré 7 ríméiró raol go ótáimic ré rlan ó'n nǵuair⁶ ina raib ré."

¹ bfuil = i bfuil = in company with, i bfuil ré = in company with him; i bfuil or i buil = mar a bfuil = in the place, in place, i buil or i bfuil?

² cnearpuíǵte = healed, cured.

³ éun (= éun) topaíǵ = i ótopaé = before, in front of, "first of."

⁴ The common gen. form in Connacht.

⁵ beaǵán beaǵ = just a little, a very little,

⁶ danger.

"Ó éirte liom," ar rípe, "iméig uaim go fóill go páruigro mé mo éiríde, 7 go scabimro mé mo fáit."

Fásgaó í í n-a haonar ainrim, 7 dubairt rí an laoi:

Ní haoibinn maoin níor mó,
Le ceól ip le ceileabair na n-éan,
Agur béro mé paoi dhíon
Ag neóim 'r ag veimeá an lae,
Ó himpúgeáó ar mo ríóir
Le fóirneairt 'r le palpaéct mo-geair,
An té a bí calmaé pa nglóó,
Go cóim ip go teacéimair liom péin.¹

Tá an raogal ar paó uaigneac
Nuair a gluairear an polar gac lá;
Nuair a féirnear gaoé 'otuairó
Go cnuairó maí éagann rí trápé,
Le neairtuğáó an fuaiéct
Díonn dubaéan ip meátaó ar an mbláé
Ip béro neairtuğáó na cumá -
Óo mo buairómeáó fearra go bhátaé.

Má tá bpiğ ip an nspéim
Le céaécta a'p le páraib an éoll,
Iocpláinte pa raogal,
Nó éirpaéct i leáğair na bhíonn,
Racáro mé péin,
Go nuéanav, gan éirveacéam liom,
A min-énear geal tréim
Slán ó éirpéctair, gan éolm óá gíonn.

Tar éir páirde na laoi rin vi, éuir rí ríof ar an
nGiolla Surmaí, go bpásgaó rí tuilleav tuairpise
uaró.

Tus reirean rin vi, gan earpaó² gan áiróber. ³⁰

¹ péin, pron, péin.

² Sa trean-ainrim díod pé i gceirt go raib buaró áirúte ag
coll, céaécta 7 Spéim (Coll, m. indecl.).

³ Earpaó = deficiency.

"Cia'n tramaíl¹ de d'aoimib atá i dteaghlac Rí Alban?" ar pipe.

"Fis sígeanta 7 inná mánta," ar peirean, "7 inígean a rus bárrí áilne² ar innáib na síogácta, 7'ré an t-ainm atá uirthi Maighe na Míin-íile, Doiteann na hAlban."

"Slán an rígeal,"³ ar pipe, "áct cia'n tramaíl de épué 7 d'éanaím atá uirthi?"

caibroit V.—teact a-baile go héirinn.

"**B**earpáim duit, a síogán," ar an Giolla Sur máir, "tuairpús iomlán ar épué 7 d'éanaím Maighe na Míingíle, dá mbaó éoil leat é a éloirteáil."

"Tuairpús iomlán atá mé iarraró," adubhairt pipe, "7 airtur dom é."

"**A**itpeórad pin duit, a síogán," ar an Giolla. "Ní gan pác a bairveadó Míin-íile uirthi, mar is íile a cneap ná an eala ar an gcuan, tá a leacairde mar an uile, a spuaró níor veirge ná an róp, porús a rúl comh goim leir ná rreáirdeáib lá fogháim, 7 comh lonnraé leir na réaltaib oirde glan íemíuró, 7 comh macánta le maróin éiuin éeóháim ra páimrad, 7 tá spuas ombra órda a cinn ina dualaib go féar léite 7 níor molaó óigbhean amam i noántaib na nÍsaedea a mb'feair an agharó uirthi molaó a fagáil ná í, 7 éualaró mé na laoéparde dá molaó go móir."

¹ Cia'n (= cia an) tramaíl = what sort of, "what like."

² Rus bárrí áilne = surpassed in beauty, rus rí bárrí (i.e., buaó) áilne.

³ Slán an rígeal, also plán an rígealarde, for go mba plán an rígealarde, said to a person who brings good news.

"Na laóspairde?" ar rípe, "cia naca?"

"Cualar," ar reirean, "7 go háiríte Catac Crósganta, mar glac pé féin 7 í féin rpeír mór o'á céile; bí reirean a' cur a dúétraéca i n-uíal di 7 ipe a' tabairt a gnaoi dó mar an gcéanna."

"Tá mé buídeac díot; ip maít a rinne tú do teaéctaireacé, 7 ní déanpaíó mé deapmao luac-raoéair maít a tabairt duit."

Nuair a d'iméig an Siolla Supáir, "Ip gearr," ar rípe, "ó bí Catac a' cur a dúétraéca i n-uíal dam-ra; ní'l fíor agam a' gcualaró pé taoa a d' aépócaó é. Dao maít lem' a'air cleamnar a focruíad eadraim rpeírín, acé ní reair líom ahoir bealac óá mbéac an rgeal ná tá t'péir cloíte agam."

D'fan na laóspairde Éireannaic nío b'furoe ná bí léagá amaó aca i otopac—o'panadair i bfuil Rí Alban, óir dubairt reirean leóbá:

"Ip cuairt gearr anpóiteac gan trápaí atá véanta aguib go o'í reo, 7 ip faípping plaíteamail an fáite atá agam-ra poímaib le panaéc líom go ceann lae 7 bliadna, 7 má téigeann ríó a-baile cóm luac reo, deapraíó reara fáil sup dona an doídeacé a éug mé daoib, t'péir a ndearna ríó dom."

"Panpamuro," ar ríao-ran, "go mbídmuro a' dul a-baile i gcuidéacé, 7 go mbíó eocair mac Cataoir i n-ann a dul linn. Síó sup tinn treáinneac a bí pé apéir ip mór a táinic pé éuise féin ó foim."

"Ní'l ann," arpa Liagán, "acé go mbéiró pé i n-ann a dul a-baile i gcomair péire na Teampac paor

Lugnar, 7 tá púil agaimn go dtiocfaid tú féin 7 do
 éomtuadar linn go héirinn ar an ócáirín." "

Cáiteadar an amhrán annsin go haobhinn le céite
 a' feilt meafis enoc 7 gleann na nAlban. Bíodar
 lá a' teacht a-baile ó'n treilt 7 éapad Catac agus
 Liagán agus uimh eile óe na laochraib ar a céite.

"I' aobhinn áluinn an tír í seo," ar Liagán, "leir
 an loinnir atá ar enoc 7 ar gleann, 7 ba' mór an
 díccéille dúinn gan tamall a cáiteam ann."

"I' áluinn an tír í go cinnte," ar Catac, "a'c
 i' fada liom-ra go dtéidró mé a-baile."

"I' fada mar dóig-óe," ar Liagán: "Ua éorpa
 go mór dam-ra deir a beic óm a-baile, óir a d'pás
 mé bean 7 clann i mo diaid, pead'p tura atá annseo
 i bfuil do céite 7 do éliamain."

"I bfuil mo céite 7 mo éliamain!" ar Catac,
 "cia hia' mo céite 7 mo éliamain?"

"Anoir, a Cáitig," ar Liagán, "i' dona a
 tagann pé duit-re a beic a' leigean opt féin nae
 dtuigeann tú mé, 7 pior maic agam-ra 7 ag 'ac don
 duine annseo com mór 7 tá tú féin 7 ingean Rí
 Alban le céite."

"I' mór atá rí a' dul amu'ra, d'óile," ar
 Catac, "támu'ra carcanna' le céite deapóca, a'c
 ní'l don d'uil agam an bpat pópta a éur uiré—ní dá
 loctugad atá mé, óir i' deacair a pamail a fagáil—
 a'c b'feair liom ingean atá ag Rí Connacta;
 éapad liom i nuair a bí mé tíar ann ag eummu'gad
 na n'gairgidéac, rí' dá dtáimceamar i leic annseo,

Nuair atá bean in mo tír féin a caitnígear liom, a Liagán, ní go hálbain baó éirí dom a ceacht a tóirgeacht mná." *C. 20*

"Ní deanpáinn dealuḡad ar bit roir Éipinn agus Albain," arsa Liagán, "mar nac bruilmuir-ne agus ia-pan beagna ar son éinead le céite, reacar daome eile nac bruil ḡaol ná dáim asainn leobta, 7 dá mbéad dúil agam-ra dealuḡad a deanam roir an dá tír, ní mar rin a deanpáinn é, act deapáinn na mná ip áilne uata anonn go n-Éipinn, i muct ar go mbéad ḡoirt na nḡaedeal i n-ar otír féin, 7 a Cataig, ó tápla a' caiteam an oipead rin dúḡra^{ca}ta léite tú, ní móirde ḡur feapp a deanpá do leap ná cleam-nap a ceangal léite."

"Dar mo bruaḡair," a Liagán, "tugad ar t'ainm tú nuair a bair^{ca}de^{ca}ó 'Lám-éa^{ca}ctac' oir, oir feictear dom féin, dá mbéad ḡior go raib teanga com plea-main ḡsapá^{ca}nta rin asat, nac ar ḡníom do láime a beiteá ainmḡte." *ainm*

"Ná ḡeḡir^{ca} me plán a-baile go n-Éipinn," arsa Liagán, "mar' otugad mé féin cuipead 'un féire na Team^{ca}pac do ingean an Rí, mar noéan^{ca}ir^{ca} tura é, 7 tá mé a' dul amura go mór nó ip beag a ḡoilḡear earba^{ca}ir^{ca} do coimḡice uirḡi imearḡ lao^{ca}ḡairde na n-Éipeann."

"Tis leat cuipead 7 ḡice a tába^{ca}ir^{ca}, má ip maic leat é, act ní l cáil asat leir, oir tá pé ḡeallta aici éana dáim-ra a tigea^{ca}ct 'un na féire."

Ír gearr go raib Eochair Mac Rí 'hÉirinn i n-ann a dúl amach sa treillis 7 níor b'fada go raib ré com mairt ír bí ré suam.

Da mór leir fanaict i gcómar fèire na Teamhrac mar ba mairt leir dúl a baile go hÉirinn ar fáitdear nac otiocrao Eithe go dtí an féir. Dubairt ré le Rí Alban go raib cpuadós mór ar le dul go hÉirinn 7 nac b'féarao ré fanaict níó b'fuirde.

"Tá mairt 7 mór-uairte mo ríogaict-ra as dul as an b'féir," arf an rí, "7 ní'l níó ar bit ír mó a cúirear fonn oim a dúl ann ná mac t'atari-ra beit linn, 7 ír mór oim nac bpaná leir na laochairde eite go mbéadmuirt ar fao i gcuirdeact."

"Dá b'féaraoinn rin a déanam," arfa Eochair, "daó mairt liom é. Act ní éig liom; ní móide go b'féaraoinn-re fanaict as an b'féir, mar otéigir mé a-baite anoir."

"Ír mór é mo buirdeactar duit-re," arf an rí, "7 iur ar bit a iarrar tú oim b'earrao mé duit é."

"Ní éileochar mé tava oim," arfa Eochair, "act tú féin 7 do élan ficeáil as an b'féir, 7 nac noéanrao ríó faillice a dúl ann."

D'iodlaic an rí 7 mór-uairte a cúirte 7 na laochairde Éireannaic go dtí an cuan é, 7 bí Rí Alban as tabairt bhonnantair oim 7 airtio do.

"Ní glacrao mé ór ná airtseao uair, a rí," ar feirean, "ní maoin ná raibdear a fanncuig mife aríam, act a' foglum gníomairca fairsce 7 do m'oil-eamaint féin i gclearaib lúta an n'Gaetheal. Bí

maoin 7 ^{ny} úicáig aSAM ó m'atáir, aét u'fás mé ar
 comhéad ^{care} duine eile iad, 7 ní'l mé ina n'oiaró air,
 cibé buntáirte féadpar pé a baint arta, go mbíod
 mé féin faoi péir le aipe a tabairt doib."

Udbairt liagán lám-éactae go raead pé féin óe
 comluadar leir, "óir ip móir liom," ar reirean, "cú
 a beir ag imteact leat féin gan duine ná deáirde
 in do éirdeactain, aét do beirt óglac, 7 ó tápla
 cruadós ort le himteact, ní dochar duit mife a beir
 leat, 7 beaó cumha orim uair a' éluig a caiteam anro
 ioo diaid."

"Ná raib an oipead rin óe tinneap bliadhna ort,"
 arf Eocair, "baó maic é do comluadar níof fuide ó
 baite."

2. U'fás an oir deag-laoc rin céad plán 7 beannaét
 ag ní 7 móir-uairle Alban 7 agá n-a muinntir féin, 7
 ní deáiradar rtao ná móir-comhnuide go dtáinic-
 eadar go cúirt Rí Connacta.

Ói feairt na fiór-fáilte pompá annrin 7 má'r
 tuirpeac tráocla a bíodar, ip meirpeac meap lúctair
 a rinnead iad.

Le nuad gac biaó, le rean gac bíl
 i mairib cruait, i zeuacab óir,
 le caoineap comháid, raigheap féim,
 suaimneap coolata go lá.

Agur ní lúga an lúctair 7 ullgáir a bí ar Eirne
 noim míac Rí 'nÉirinn ná bí air-rean i a feiceáil
 arírt, gur caiteadar ag congáil comháid le céite
 an oirde rin an fáo ip bí liagán ag airtir do'n pí
 imteacta na laochairde i n-Alban.

CAIBIDIL IV.—TÓRINŢEAČT ĒIN NA
SCŪIS NŌAČ.

CAITEADAR feačt n-orōce ašur feačt lā aš fleirō
ašur fēarta i scūirt Ri Connac̄ta; ašur tuis
šac uile ōuine ra scūirt cia'n t-āōbar a bī aš
Eođarō Mac Ri 'nēimn aš teačt šo ōtī iāo; ašur
bī bapamail aš an pī šur aš iapparō a ingine mar
mnaoi pōrta a tāmie pē, ačt nior ēuir pē ēuige nō
uarō, ačt panačt šo labpuiŷeāō pē fēin.

fā ōeipeāō, nuair a ēeap Eođarō šo parō 'ē uile
nīō cōpac peiteamnac̄, ēuarō pē ēun cainnte leip an
pī, ašur ōubairt pē:—

“Nī cabair ōom panačt nior fūide šan innpeačt
ōuit, a pī,” ar peipean, “fior āōbar mo ēupair; ašur
šurb-ēapō a tūš annreo mē, šo bpašainn t'ingean
mar mnaoi, ōir nī'l ra pīōšačt bean ip annra liom
nā i.”

“Ōā bpančā nior fūide aš mo ēuirt,” ar an pī,
“nī ēuirpinn fēin ceirt opt, ašur nī fiarpōcainn ōiot
ēeapō a tūš an bealač tū. Nī fēatpāinn aon ločt
a beit ašam ar māc t'atāp mar ēliamain, ačt nī tūš
liom, 'na ōiarō pin, aon ēleamnar a šocpušaō leat
pā lāčair, ašur innpeōca mē ōuit cia'n t-āōbar:

An orōce a pušaō Eitne, tāmie aro-ollam an
ēuairt ēuŷam. Ōī pē i n-a feašpear ēpion liat—
ašur tāmie pē ēuŷam an orōce pin; ašur nuair a
hinripŷeāō ōō šur ingean a bī ann, ēuir pē ŷeapa
opt, ōā maŷeāō pī šo haoip a pōrta, šan i a tēbairt

le pópað ðo ðuine ar bit áæt ðo'n té a b'éappað éuici Éan na gCúig n'Daé. Má tá tupa i n-ann pin a ðéanam geobpa tú i, áæt mupa b'puil, ní éig uom-pa r'gapað léite."

"Ní'l don puo pa toman naé b'éacpáinn le n-a ðéanam ar a pon," appa Eocairó, "áæt an b'puil tuairpís nó cunnar agao cia gcomhairdeann an t-éan pin, nó cá b'puil pé le paáil?"

"Ní'l cunnar nó tuairpís agam áæt an méro a vubairt mé leat," app an pí. "Éuaró mac Rí Manann ar éoir an éin lá 7 bliaðain ó fom, áæt níor f'píteað r'géal nó r'guan beo nó maib ó fom air. VÍ Cataé C'póganta ar Sliab Luacpa anreo romat-pa; agur nuair a t'innir mé ðó na geara a bí ann, vubairt pé gur b'é a b'apamail naé maib inr go leor ve na gearaib pin áæt 'reapóro sean-nóra,' agur naéar éoir don t'ruim a éuir ionnta. Níor éuir mé péin leat-puim i otopac inr na gearaib, mar éear mé go mbérdinn luac go leor ag cumnuagao opca; áæt gac uile bliaðain iméigear éapm tá mé níor einnte gur le huágar maib a éanic an t-ollam éugam, mar ba gearr 'na díaró pin gur ealleao é. Agur tá pé ag soilleao opm go móri nár iapp mé comairdeaoct níó b'feappi fá Éan na gCúig n'Daé, áæt éuig mé uair naé maib pé i n-a éumap an tuairpís rin a tabairt dom."

"Geara ar bit a cuipao in vo éiomn i ngeall ar éicne," appa Eocairó, "ir geir vo fear a pópta tú a

fuarsaite uata; agus féadfa mife le éan na gcúis n'óat a éur ar faigáil nó cinnfidé pé oim." *fair*

Tar éir plán 7 beannaóct fáigáil ag an ní, o'iméig pé go dtí Eirne, 7 o'innir pé ói an ppeasraó a puair pé. Níor éuala sí tadaf poimhe rin fá na gearaib, 7 glac brón agus cumha móir í, nuair a bí síor aici go rabadar ag rgaráó le déile.

"Ná bíod brón nó cumha oir, a síogán," ar seirean. "Níl ag an té ir searri ra raogal ro áct ponnit o'á fáraim; áct tá síul agam go bfeicfidé mé tú ag Oipeadtar na Teamraó, agus beidé mé ann ar m'air, má féadaim é."

"Níl ar ro go lugnar áct mí," ar rife; "agus ní móide go mbeidé-ra ar t'air."

"Féadfa mé le beidé ag an Oipeadtar, má'r beó nó marb a béar mé," ar seirean.

O'fás pé plán 7 beannaóct aici annsin, 7 gluair pé péin 7 liagán Láim-éadtaó leóbta, 7, nuair a bí míle bealaig déanta aca, fuirdeadar síor ar ároán, ag glacadó comairle le déile, cia ngabfaoir ag tóruig-eaó an éin.

"Dár mo bhratair, a Eodairó," ar ra liagán, "b'fura óuit an bain síogán ós a tabairt ar éalóó leat 'ná an t-éan éagraimail rin fáigáil san síor agad cia'n áit do na reáct síogaóta a seuffidé tú ráirnéir cá bfuil pé."

"Ná searri tóinn," ar ra Eodairó, "Éine a éuaru-ugad go maíe i dtoraó pul dá seuireamuro ráirnéir air i síogaóct ar bit éile?"

"Sin é an fuad is fearr dúinn a déanamh go dearbha," arsa Liagán; "agus má fágaim-re amáire sin, bí cinnte nac n-imteóda ré uainn go péiró."

Leir an gcainnté rin éannaiceadair rísaot éannaéa as imteáct iní an rípeir of a gíonn.

"An bpeiceann tú an t-éan rin atá of cionn na coadaé eile?" arsa Liagán.

"Feicim," arsa Eócaíó.

"Dá mbad é rin 'Éan na gCúig n'at,' bad gearr é t'airtear dá tóruigeáct," arsa Liagán.

Leir rin rísaóil ré ^{arrow}raigead ruar 'ran aer, 7 buail ré an t-éan agus táinic an raigead 7 an t-éan anuair éuca i gcuidéáct.

"Dair mo bhuacair," arsa Eócaíó, "nac é gníom do láime a éiríear orainn." *fail*

Gluaireadair leóba ainrin, agus ní' éan-áit mórtimceall na héineann a raib tráct nó tuairis go mbíod éannaéa as ^{canine}coúige ann náir éuairtígeadair 7 náir tóruigeadair, áct éinn opta an t-éan faáil i n-áit ar bí.

"Séaró tá agáinn le déanamh," arsa Liagán, "ar n-ágar a tabairt glan díreac ó deap ar ro, go dtéigeamuid éom fáda le Seanadairé Síeibe blaóma; agus, má tá éan tuairis le faáil ar an éan, cuipró peirean 'ran eólar rinn."

Éugadair a n-ágar ainrin ar Siab blaóma, 7 ní deapnadair ríad nó comhairé go dtáinicéadair go gabail éadain tíge an treanadairé.

Ói an reanaíde i n-a fearaí 'ra' uopar, agus
o'fáiltiú ré nómpa go cartannaí, 7 uobairt ré:

"Má b'fíor úo na ríealtaib a éualamaí—má
 b'fíor rin—ní beiteá-ra go fóill a-baile ó'n scozaó,
 a eodaíó, mar éualamaí go raib tú tinn treáinnead
 —éuala rin; áct feictearí úom naé b'paca mé ariam
 tú ag deapad éom maí 7 tá tú."

"Ní'l áobair capaíde ar bit agus, go deimín,"
 ariá eodaíó. "Cia'n éaoi a b'puit an raogal ag
 eirge leat féin, mar ír paoa naé b'pacamaí beó nó
 marú tú?"

"Ní'l don éabair a beit ag capaíde—ní'l rin," ariá
 an reanaíde. "Ár n'óig, ír beag an maí féarpar
 mo leitéide a déanamí p'arta—ír beag rin—áct ag
 deapad ar úaoimí eile go maí, ag féadaint ar an
 raogal, agus dá leigean tárim. Éualamaí gur
 éiréadad raogail na gníomáiré a rinne ríó araon
 i n-Álbain—éuala rin—agus go m'ad beag líó gac a
 noéápnabair de pléad agur de márbuagad ann, agus
 go raib ríó i n'éirínn le mí, ag fáiteall ar fuó na
 tíre agus ag caíteam le éanaíde."

Ó'innrígeadair úó gur ag tóruigead éin na gCúig
 n'óad a bíodair, agus go raib ré cinnite oiré é págail,
 agus gur ag ríó le tuairis uairó-ran a táimiceadair
 éirge.

"Tá a leitéide de éan ann," ar reiréan, "áct ní
 b'púige ríó-re é, mura b'pága ríó a tuairis. Ní'l míre
 i n-ann an tuairis a éabairt úaoib—ní'l rin—áct tá
 fíor agus go gcomnuigeann an t-éan i n-áit eicín

de Éirinn; agus tá baramhail agam cá bfuige rib an tpeorugadó. Tá dtéigíteá-ra, a liagáin, a-baile go loe gCarman, coróicir ó roin, geobrá in do teac péin an té a béarfaó an tuairpiz oit—'ré rin áro-ollam na Teamrae, átair do mná. Béarfaó rib go póill air ra mbaile; agus ní'l don tuairpiz le pasáil agaid mura dtugadó reipean daoib í."

Tug an reanaeáide doideacé maic doib an ordée rin:—

Beoir ip bainne,
 baipini geala,
 blar na meala ar zac éan zheim.

Agur d'éirigeadaí go moe ar maidin lá ar na máireae, gur págadaí plán agur beannaec ag an reanaeáide, agus tugaadaí a n-agaio roir oipeae, go dtángadaí com páda le áitreaó liagáin.

Nuair a bíodaí ag tarraingte eun an tige, "Ní'l muid i beaó ar látaí anoir," arpa liagáin, "acé caicéio tupa mo leicégeal a gabáil le mo mnáoi pá nae dtáinic mé a baile poune peo."

"Ná bíoó imníde oit," arpa eocáio, "ní béarfaó mire don tpoé-éail oit, agus ní beio pí 'na diaio oit an t-acaí a caicé tú liom-ra; mar bí a haatáir, an t-áro-ollam go han-éanamhail oim nuair a bí mé i oTeamraí."

Leir rin éuaadaí ipreae eun an tige, agus bí fearaó na píor-páilte pímpa, agus má'r tuipreae tpaocéa a bíodaí, ip méiopeae meap-luicémar a pinneaó iao:—

Le nuao zac bío, le rean zac óil,
 ar máraio eioptaib, i geuaeáio óir,
 le caoineap comháio, paigheap páim,
 ip puaimheap coolata go lá.

Lá ar n-a máiread bí Eodairé agus an t-ápo-ollamh agus riubal araon ar an mbán or comair an tige, agus agus cup rriachain ar cúirraib an tpaogail le céite, nuair a dubairt an t-ápo-ollamh:—

"Bí tú péin 7 liagán agus cainnt aréir go raib ríob agus tóruigeaóct 'Éin na gCúis nÓat' ar fuo na tife."

"Óiomar," arsa Eodairé, "agus rin é an méid a bí dá bharr agusinn; aóct tá mé cinnte, má tá don pagáil air, gur agusad-ra atá a tuairpís."

"Níl a tuairpís agus éanvuine eile ar oipim na talmana aóct agusam-ra, ó cuiread t'atair paoin gcearóis; agus ip amhairé a fuair mife an tuairpís rgríobta i n-ogam éraob ar élar beite, a fuair mé ó t'atair le cuinóac. Ip maie liom go bfuil ionda agusam anoir le reanadap 'Éin na gCúis nÓat' a innreacóct paol rún duit, mar ip duit-pe atá i noán an t-éan a cup ar pagáil:

7
L
"An t-am i noéapna gcalta, atair-móir t'atár, an t-pleacóct ba mó i n-ogairé na Rómánac, bí t'atair i n-éinreacóct leir inr gac gab' dáir gab pé t'píto. Ní raib t'atair aóct dá bliadain deas o'aoir an t-am rin, 7 cup na ghlómairta gairge a rinne pé rímead ar na gaeóil. Nusair a pór pé tamall maie 'na óiaré rin, táinic rígte na gcúisí le bronntanair cúige. Ip é m'atair a bí ina ollamh aige an uair rin. Tugad cúige bronntanap de'n óir pá t'pí ar Cúige Mumhan; bronntanap de'n óir gpreannta ar Cúige Connacóct; bronntanap o'óir agusur o'airgead ar Cúige Ulaó;

bronntanar de clocaib criorcail 7 caphmógail ar
 laighnib; 7 coru óir lán de néamhacaib 7 de cloca-
 aib iolbhuaḁaca ar Croomlinn na Séao.

“Da mór an lútgáir a cúir pé ar t’atair na
 bronntanair rin págail; 7 fiubail pé féin 7 m’atair
 amac ar an mbán ar aghar a cairleáin le céile, as
 glacad comairle céarḁ ab’ fearr a déanaḁ leóbta.

“Tá oipead parḁfir agham ceana 7 nac geatpíḁ
 mé a leat coirḁce,’ arra Cataoir, ‘agur mear tú
 cia’n úraro ab’ fearr dom a déanam tóib ro, ó tárla
 nac otearpouigeann ríad uaim?’

“Dubairt m’atair nac raib aimphear aige nac brog-
 nócaoir ḁó 1 n-am eicín; 7 so mb’fearr ḁó iad a
cuimḁac so maít nó so otearpouigḁoir uaid, ‘mar,’
 ar feirean, ‘níl fíor aghad céarḁ a tnuccar tparna
 oir péin nó ar ḁo élaínn so fóill.’

“Dubairt Cataoir so mb’fíor rin, 7 so mba maít
 an comairle iad a cúir 1 otairge.

“Sin é atá aghad le déanam,’ arra m’atair; ‘acḁ
 ní feileann pé tuit-pe nó t’éinne eile a cúir parḁ-
 bhir ar ríad a beit aige 1 n-áit aiháin, 7 cúir iad ro
 ḁo leitpíḁ 1 n-áit nac mbéirḁ fíor as duine ar bit
 cia mbéirḁ ríad.’

“Ní féarparḁ mé a gcur 1 n-áit ar bit,’ arra
 Cataoir, ‘nac otearpócairḁ gárho le n-a gcuimḁac.’

“Ná bíḁ éin-imníḁe oir ríoi rin,’ arra m’atair
 —agur so oipead nuair a bí an focal ar a beal
 rḁinn opeóillín amac tárla. ‘An bfeiceann tú an
 opeóillín rin?’ arra m’atair ‘Ír beas é a neart,

áéé tá fé i n-ann a bfuil aige ra doimán a éimúad
 gan gáirda. Cuir túra na bponntanair i n-uaim
 éalamna i n-áit iarscúil, 7 ní baogal dóib.

“Díod an tpeóillín féin mar cómaréa agao-ra le
 rshíob’ ríor i n-ogam éraob tuairpse na háite a
 mbéirío ríad le págáil,’ arpa Cataoir, ‘agur bíod an
 ramaáltán céatna ar eócair na gcomhan i n-a gcuir-
 fear iad—’fé rin dealb an tpeóillín—agur bíod an
 cómaréa agur an ramaáltán agao rshíobta i n-ogam
 éraob le dualaó diaháir do-rmaointe ar élar
 beite; 7, má págaim-pe báí gan maírao cómaíte,
 bíod an eócair le págáil ag an té a mbéarráir míre
 mo beannaééé dó.’

“Rshíob m’ácair ríor an t-ortuagó rin ar élar
 beite, agur puair fé éúis cómpa uína, véanta ó
 lámáir puad agur raor-ééáirda, leir na bponntanair
 a éur annta, agur eócair aigíto le n-a n-ágaró a raib
 dealb an tpaor-éim ar a coir; agur ír í an eócair rin
 atá túra a éóruigeáéé. Cibé cé gceópar an eócair,
 ír do-pan atá na bponntanair luacmápa rin oligte,
 agur ír dúit-pe ír duál í, mar ír agao a o’pás t’ácair
 a beannaééé.”

“Agur cá bfuil an eócair le págáil?” arpa Eócair.

“Tá rí agam-ra annro le tabairt dúit—reo dúit
 í, agur mo beannaééé féin léite.”

“Duaó agur beannaééé ar do lámh ar reao do
 raogáil,” arpa Eócair, “áéé ní féicim uiréi reo áéé
 don dáé aiháin, ’fé rin dáé an aigíto.”

"Forglócarð þí þin þac éan-éompa ve na cūis einn
—áður beirð na cūis ðat le þagáil ágar iprið anna,
þé þin na cūis þronntanar; mar ip ionann 'ðat' áður
'þronntanar' þa tpean-þæðils."

"An lá ar euri tú comarple oþm imþeact ar
Teamnar, ip copamail nað þaib an t-eólar þin ágar,
nó o'innþeocá ðom é."

"Þi þæt ágam leir," arþ an t-ollam. "Þi an tþi
þþi n-a céile þan am þin; áður þ'þearþi an comarple
þanaect þo þuamniþeact þí; áður þi þior ágam þur
þ'é an tþeðruþað ceart a þi mé a þabairt ðuit,
áður tú a euri þo Connaectair þan áit ar capað ðuit
inþean an þí; áður ip é m'atari a euri na þeara ar
Ri Connaecta, mar þa maic leir cáirþear áður cleam-
nar a ceangal iþri t'atari áður Ri Connaecta."

"Þo mba buan a þear tú beð — þa maic i þo com-
arple i þcomnarðe. Þeirð Ri Connaecta áður a inþean
á an Oþpeactar, áður niþ þfulair ðom na þeara a
comlionað þul ðá ðcéiþið mé þéin þo ðti an tOþpeac-
tar; áður það maic liom ðá n-innþiþeactá ðom cá
þþuil an uam þalmána a þþuil na comþai uina i
ðairþe innte."

"O'innip an t-áþo-ollam þin ðó, "áct," aþeir þé,
"beirð tú þþactað maic ðá ðcéiþiþeact, 'ainþeðin þo
þþuil an tuarþþ ágar, mar tá oþt ðul þþi coillicþ
þ bealairþið airþeánactá, áður tá cuarþuþað mþr le
ðéanam ágar, þul ðá þþáþa tú amac an uam
þalmána."

Díodair éúis oídeé agus cúis lá i dtíis Liagán, as caiteam fleíde agus féarta; agus annsin o'iméis Eócaró agus Liagán as tóruigeacht na huaimé calimána do péir marí fuairéodar an tuairis. Túsar-
 dar oíruigadó dá ngiollaib iad a leanaiminte, agus capall agus capbaró a beit aca le go dtuabarfairóir leóbta an t-óir agus na reíde.

CAIBIDIL VII.—FÉIS NA TEAMPAC.

TAR éir imteacta o'Eócaró agus do Liagán, bí móir-
 uairle ar gac ceápo o'Éirinn as cruinnigadó as Oipeactar na Teampac. Táimic ann clanna píste agus áro-flaite ar na cúis cúisib, agus maíche agus móir-uairle na típe; agus bí ann, maraon leóbta, Rí Connacta agus a cómluct, agus Eíthe álunn agus mná uairle na cúise, agus iad gléarta i píoda agus maot-íróil do péir na haimpíre a bí ann. Táimic ann, a-baile ar Albain, pí-áro-gairgíóis na héipeann; agus bí leóbta Rí Alban agus a ingean, Maighe na Min-gile.

Bí bunáite na ndaoine cruinn, agus iad típí n-a céite, 'toul anonn agus anall ar fáirde na Teampac. Bí comráo agus ciúin-aighear ar riubal as gac aicme díobta, agus iad as páiltigadó nom a gcaíroib, nó gur éirig le Catac 'toul anonn pan áit a úpaca pé Eíthe agus curdeactam léite ar leat-taob an donais.

"Mo feacht gceao míle páilte nomat, a píogan ós," ar reipean, "ir pada pan aipeadar mé, as

féadaint an bfeicinn uaim tú i n-áit ar bit. Do
féir coramláda, níor éir an t-airdear tadaí ar
duit, mar is deas riamhac ro-mheanmhaí a bheát-
nuigeas tú; agus is móir an cliú do'n áit seo go
dtáinig tú ann. Níl donduine eile a mb'fearr liom
feiceáil annsa ná tú, agus b'fada liom go dtagann
ar air go bfeicinn airt tú, mar níl do fámaíl imear-
ban ós na hÉireann."

"Is maí a duairc tú rin, a Cártaig," arsa Eithne,
"go dearbda, tá Éire leácan go maí, ádt is leithne
Éire agus Albain; agus ó tárla go bfuil eolar agad
ar an dá tír, is maí a rinne tú san labairt ádt ar
Éirinn; agus má b'fada leat go dtastá ar t'air,
b'fada go dtáinig tú. Ní tóigim rin ort, agus ní
éir go dtóigim, agus is ní-maí liom tú feiceáil ar
air ó'n gcogad in do rghéim agus in do éruit féin
agus feictear dom na b'faca mé ariam tú com-
chiordeamail aigeanta agus tá tú."

"Tá mé maí go leór ar an mbealaí rin," ar
seiréan, "agus níor fearr airt ar udt túra a éloir-
teáil dá fá. Níor mírde dam go deimhin Éire agus
Albain a éir i gcuirdeádt agus an éraob a tabairt
duit-re; ádt níl don céo ag dul roir mé agus ruaim-
neap na horóde ádt éan-pud aiháin, agus o'innpeo-
cáinn duit é, dá mbaó áil leat é a éloirteáil."

"Níl móran coramládt vír-ruaim ná earbaró
coólata ort go deimhin," arsa Eithne, "níor ceap mé
aríam sup duine imnídeac a bí annat; agus níl fíor
agam céaró a éuirpead átrugaó ort, nó a tiubarraó

áðbar buaðarða ðuit, murab é go tóáinic eapaon-
tar ar bið iorir tú féin agur Maigne na Míu-šile—
éuala mé go raib tú go h-an-mór léite.”

“Cia'n éaol a þruair tú tuairpš uirði, nó cia an
nór ar éiug leat a éloirteáil go raib capéannar ar
bið eadpaimn?”

“Cia'n éaol a šcloirpinn é, áct mar éluinim 'é uile
puo a bíor ag 'oul tarim?” ar pipe, “ní þaca mé go
póill í, áct éuala mé go raib pí annreo. An þior go
þruil pí éom maie agur tá a cáil?”

“Óá þeabar ir tá a cliú, ní'l pé blar níor þeapp ná
í féin,” appa Catac, “agur óeamian móran bean, cé
ir muite ðuit féin, óá þpaca mé go póill, ab' þeapp
maie agur méin ná í.”

“Slán an pšéal!” appa Eitne, “áct ná tóis oim é,
a Catais, má éurum ceipt eile oit. An þruil mean-
amain agur inntinn aici óo þéir a háilleácta? Óað
maie liom áitne agur eolar a éur uirði, agur ó tápla
šur éuala mé an oipeað rin óá cáil, óað maie liom
þior a tpeartái a þeit agam ppeirin.”

“Ar capað ðuit óeóaró mac Cataoir mór í
táinic pé ar Albain? Ó'þeapraó þeirþean þior a
tpeartái a táðairt ðuit éom maie liom-þa; mar,
nuair a bí pé tinn tpeáinneac óe hápp a nroaca pé
épió þa šcošað, ní raib liais í šcúirt a h-atar þa
óúþraétaisge ag éur íocpláinte le n-a éneadóacáib ná
ire.”

“Ói?” appa Eitne. “Téanam oit go þpeicea-
muro í.”

D'ímtigeadóir anonn annsin go dtí an áit a raib
mná uairle Alban; agus is gearr go raib Eithé
Aluinn agus Maigne na Min-gile com cainteannac le
céile agus dá mbead aithe aca ar a céile ariamh.

Níor b'fada dóib ag caint, nuair a táinig naon-
dair de óglaisib an sí amac i léir an donais, agus a
beann-buabail ina lámh ag sac duine aca. Séime-
dair iad go híreál, agus go háro i b'riadnairé an
éruinnighe, agus o'fuaigair ríad go raib flead agus
féarta ullam, agus go raib cuiread pairpings foir-
leatan ó'n sí a 'dul o'á scaiteamh.

Táinig 'é uile duine aca annsin, i ndiaid a céile, do
látair éinn céad-catais, agus éirí reiréan céad
míle fáilte rómpa go Tead Merópeac Miodéuarta
an Rí; agus bí annsin rómpa buiré agus binní
véanta de gallénó ó lámhaib ruad agus raor-céarta,
agus níor léir do'n t'ruil ba séire r'áraíca nó r'ún-
taí an ádmuro; gur fáluigead sac boiré aca le
r'áraíro de toga an lin-éadais, veág-mairighe le
oruin agus óir-ghéar, do réir na h-aimpíre a bí ann;
gur leagad anuar éuca annsin

nuad sac bíó agus sean sac óil
ar míaraib éuortail, i gcuacáib óir,

nó go mba ruadac rátaí fo-méannnac iad.

Bí an sí ina fuirde go háro ar cataoir veág-
mairighe leir an óir fá t'ruí, agus an bairpíogán ar
cataoir eile le n-a éad. Táinig pileada agus báro
an sí ra látair annsin—duine agus píce aca—agus
bí ag sac duine aca cláirpeac véanta de'n daí agus

de'n traileóig deirg, cóirigíte ruar le enaipib de'n ór sheanta agus le cioréal; gur feinneadar ruar ceol ba binne ná na ceolta ríde; agus ar pin toruigeadó piampa na hoirdce—ag reinnm ceoil, ag gabáil amháin, ag aicéur duanta, ag imirt rídeille, ag bhonnaó réadó, agus ag innreáct rídeáilta sheannmar go maib ré i bpaó 'ran oirdce—nó go noeacáir na mná anonn go maib na bantraáta éun ruain agus coúlata, 7 go noeacáir na pin anonn ag an bpoipac.

Lá ar n-a máireac bí cleapa lúta agus lúe-éleapa ar piudal ar fáitce na Teampac. Bí ároán ag ceann na fáitce le haíaró an pí, 7 caíaoireaca éariciméall ar an ároán le haíaró na n-ollamán 7 na noiraóirce agus aor seanmna na Teampac. Bí móir-uairle na seúigí ar gac don taob do'n pí—na pin ar taob a láime deire agus na mná ar taob a láime clí, do péir mar bí oirúigíte ó aimpirí Tuatáil Rí Éireann.

Bí mar pin ar peadó feáct lá, agus an t-oétmáiró lá bí an pí le bpeiteammar a éabairc ar na cleapaib lúta. Tárla go maib éitne agus Maighe an lá pin i n-éinfeáct le céile, mar ba gnaáac ó'n gcéad lá ar éurpeadar aicne ar a céile—agus bíodar i n-a puidé i n-áit a maib amáire maib aca ar 'ac uile níó.

"I' maib uim," arpa Maighe, "go dtáimic mé annro, mar ní fáca mé taodá ariam in mó éir péin a bpeáopainn a éur i gcomórtar le Oipeáctar na Teampac. Feictear dom naé mberóinn tuirpeac go deo annro, agus i' ag dul i bpeabár atá na cleapa lúta 'c uile lá."

"Iy ní-maít liom go dtaitnígeann Éire doim maít rin leat," arya Eitne, "asur tá púil asam go dtaitneoda pí doim maít leat asur go bpanpa tú doirde innte. D'fearr liom ná riampa na péipe dá bpanpá, asur b'fearr le daoine eile ppeirin é.

"Cia maó na daoine eile?" arya Maígne.

"Ó, iy cuma cia maó," arya Eitne, "acé tá maó ann; asur pílim go bfuil bapamail asao péin go mbead Catac Cróganta ar duine aca."

"Ó, éiré liom," arya Maígne, "ná labair liom ar an sceaparde rin. Tá oipeao cluainídeada as Catac asur nac ngéillpead duine ar bit do. Tá pé doim milir le mil, asur glóirca aige doim binn leir an sceipris, acé tá pé doim haedearac leir an sceipín cloc, asur ní túirge asao ná uait é. Leas mire púil rátae luac air, 7 tá mé i n-ann iniré leir asur ní móp dom é."

"Dá píub?" arya Eitne, "acé iy móp an t-iongnad liom—le rúgrad nó le speann—go sceippeá puim i nduine ar bit a sceappá go mbead an dá éiride aige. 'Sé an bealac atá liom-ra, ba cuma asam nó uaim duine de'n tróiré rin."

"Maoidir leir rin," arya Maígne, "deamán píor cia méad éiride atá as Catac boét. An scuála tú ariam 'ní lia tír ná gnár?'—ní lia duine ná inntinn— asur ní'l éin-feap i n'éirunn a b'fearr a taitneodaó liom ná é."

"D'féidir go bfuil an ceap asao," arya Eitne, "acé peicteap dam-ra sup fearr an té a feappad go

buan ná an té a bheo ag áirgead. Níl móran néite ra raogal a fearar go buan agus, i ngeall ar a ngeinne, tá fearr ip barr uirrama ag dul doib. Cuir i gcár an spian agus an gealaó—ip i an spian ip fearra agus ip buaine a gealar ip na ppéartaib, agus pógann feara fáil oi of cionn gac nio."

"Seo," arsa Maighe, "agus pógann pí doib-ran mar an gcéadna—ní do buine nó do píogaóat atá pí ag deallrad ip na ppéartaib, aó do'n domhan go léir—agus má cuirteann pí loinnir agus blát ar píogaótaib eile com maít le éipunn, ní luáide ip spian i go ndéanann pí é, agus ní cáilleann pí an uir-rain atá ag muinntir na héirteann oi aó a oiréad."

"Tá fíor agam rin," arsa Eitne, "agus go bpógann an gealaó do 'é uile píogaóat go oiréad ar nóir na spéine. Aó ní hionann buanar doib. Ip é an deallrad céadna a tágar i gcomhairde ó'n ngréin, aó cig-eann dul do'n gealaig com luat agus bíor pí lán."

"O'ile, a Eitne," arsa Maighe, "ip cuma, ra gcár rin, céaró a déanfar an gealaó nó an spian, aó an buine a bfuil an maít agus an geanamlaóat ann ip fuparóa aítne air é—agus ní fáca mé ramail Cátaig imearó feara fáil aó éin-fear amáin, agus ip móir an t-iongnad uim naó bfuil pé annó. Rinne pé gníomairta móra ag coraint píogaóata m'atár. Loitead é ra geat, agus cáit pé tamall tál ra gcúirt agáinn, agus a éreáta dá gneapugad—fear bpeáó iomlán déanta, agus ceann-agairó geanamail teact-mar air, a raib foineanntaóat agus pubáilce, epódaóat

asur calmaóct ann—ir é an t-annm a bhí air Eócaib, agus ba mac do Cártaoir Mór, Rí na hÉireann, é.”

“Cieróim náir mírde do an méro aipe a tús tupa do—go méaduióctear an máit o’a cionn duit.”

“Ní féidir go bfuil muinntreap asao-ra leir?”
 arsa Maighe.

“Tá,” arsa Eithe, agus o’aicéir sí oi iomlán an rgeit, agus an fáct naé maib ré as an Oipeáctar.

“Conáct rin opraib le céite,” arsa Maighe, “ir minic a tús mé faoi veapa naé maib tú as glacaó mórán rpreire im na cleapaib lúta—anoir tuigim cia’n fáct—agus ba minic an fiodán ar do rúil, agus tú as veapcaó uait faoi rún. An bfuil aon bapamail asao cia’n uair a tiuctar ré?”

“Tá mé i scoinnairde as rúil leir,” arsa Eithe. “Seall ré go dtiuctar ré.” Cuir sí an fiodán ar a rúil agus o’fan sí i n-a ropt tamail as bpeat-nuóad uaiti. “Seo, a Maighe,” aoir sí, “féac an bpeicpeá taóai as bun na rpreire.”

Cuir Maighe an fiodán ar a rúil. “Feictear dom,” ar rípe, “go bfuil toipt beas as bun na rpreire, aóct ir beas le sup léar dom i—“Ó, ní’l,” ar rípe aóipt, “ní’l sí as corpuige.”

“Ní’l annsin,” arsa Eithe, “aóct tom beas coill-eaó—ir fáda é rin do mo éur-ra amuóa.”

“Dad maib uim oá bpeicinn annro é,” arsa Maighe, “ir iongantaó an tpeapóairt a minne reirpan ar namairuib ar oóipe.”

“Tpuas rin,” arsa Eithe, “mar ir obair i rin naóar

éoir, dá mbead neart air. Bí Eochair ag aithir dom fá na Románachib—go mba daoine teachtara go maic a bí anna le dearcad ortá. Adt, ar ndóig, ciar b'iongnad go mbead fuil dá dorcad imearf daoine naáar b'ionann dóib cinead agus teanga, nuair a bíor oiread impir roir Gaedil iad réin."

Ag epioénužad na camnte reo tugadar fá deara go raib an pí ag bria ar bpeiteamnar a tabairt ar na clearaib lúta. D'éirig ré ina fearaib i briaóhaine na ndaoine gac don taob de agus labair ré :

"A pígte, a mhóir-uairle na gcúige, agus a com-Gaedeala—gib gurab 'eo i an céad bliadain agamra i n-áro-maáaltar na tíre—ní hí an céad bliadain agam i ag an áro-feir reo; agus ní fáca mé go fóill don tarbáad nio b'feair de gníomarta gairge, de luatao agus rpeacat na nGaedeal ná bí le feiceáil i mbliadna. Cuir Cúculainn na cleara lúta reo ar bun le go ngabfardir éun tairbe do'n tír, agus go ngabfard Gaedil ar aáar agus éun tairre; agus ba maic leir go b'áppad fearaímlaet agus meanmain a n-intinne comérom le luatao agus rpeacat a ngeaga. Ir maic liom-ra go nveacair epódaet agus calmaet na héipeann éun tairbe d'ár gcáirtoib i ndáibain. Agus tugaim ortužad moiu do na hollainnaib agus do na tharóidtib cunnar cruinn a éur píor i leabair meabránaig na Teampáe ar ainmneacair na ngairgídeac a éoig lám fá scoad rin, agus ar na gníomartaib ba mó dá nveáirnao ann. Ó éápla go bpuil na gairgídig iad réin annro, baó maic liom iad

a t'eac't éun Láir'eac', a'sur t'eap'as a'sur t'uair'is a t'abairt' t'úinn or comair' feara fáil ar gac a n'ead'na riad' ra g'os'ad'."

Táimic na gair'g'id'is éun Láir'eac' ann'ín, a'sur fuair'eas'ar com'íol'ad' c'p'oid'eam'ail cá'p'oid'eam'ail ó'n g'p'uinn'iu'g'ad' ar f'ad' ar t'eac't i lá'tair' t'óib'.

"C'p'oid'im," ar'ra Conn, "g'ur'ad' é Catac' C'p'ó'g'anta ar S'liab' Luac'ra a éuar'ó mar' t'aoir'eac' ar na laoc'raide, 7, dá b'p'is' r'ín, ip' t'ó ip' c'ó'p'i c'unn'tar a t'abairt' t'úinn ar a n'gn'íom'air'e'ab'."

"D'éan'ra mé r'ín t'uit, a r'í," ar'ra Catac', "ac't' bad' máit' liom' dá g'c'uir'te'á an t'eap'as' 7 t'uair'is' reo go h-ac'-lá, mar' t'á be'it' de na laoc'raide uir'eap'-bac' op'ainn'."

"Cia h'iad' f'eín?" ar'ra Conn.

"Tá," ar'ra Catac', "Eoc'air' mac' Cataoir' 7 Lia'g'an Láim'-éac't'ac'."

"Tá an lá' m'oiu' leag'ta ama'c' a'gam' le ha'g'air' na n'gn'ó'ca' reo," ar'ra Conn, "7 ní go máit' a f'e'as'ar' mé an obair' a éur' go hat'-lá'."

Ip' ann'ín a t'ó'ep'is' Catac' ruar' go há'p'to i meap's' na b'fear', 7 t'ó'air'p' r'e' iom'lán' an r'g'eit' ó é'ur' go t'eir'eac'ad', mar' t'ó'ep'is' le'ó'b'ca i n-Albain'.

Nuair' a b'i r'e' mé'ró t'ó'ep'is' an t-á'p'to-ollám' i n-a f'eap'am', 7 an leabair' meab'rán'ais' i n-a Láim'ab' 7 lé'ig' r'e' ama'c' an c'unn'tar' a b'i r'g'p'íob'ca r'íor' aige. Ann'ín t'ó'ep'is' Conn i n-a f'eap'am' ar'í'p't' 7 labair' r'e':

"Ní hé amáin' g'ur' é'as'p't' t'úinn' ar f'ad' buir'eac'ar' a g'abail' leir' na laoc'raide a t'ó'is' Láim' in'p' an g'os'ad'."

rin, 7 comhólað epoidemáil a tabairt dóbða, aét
 bað ceart duair áiríte a tabairt ag an bfeir peo
 do'n muinntir ir mó a rinne gníomh ann. Ní cuiprío
 pé tavaí ar do'n tír peo go bfuair na Rómánaig an
 meiró rin de earbánað ar epódaét Clainne Gaedéal ;
 agus ní cóirta do na h-ollaimnaib cunntar a comneáil
 ar gac teimeal a tigeap ar an ngréim 7 ar an
 ngealaig, agus ar na opeigib a tuitear ar rpeáirta
 nemhe—ná ar gníomarctáib laócrað na tíre peo. Ir
 do Eocairó mac Cacaioir atá an córóim ríogóda ag dul
 ar uét go nveáirna pé an gníomh ba mó. Tiubarrar
 cláirdeamh doirn-cúil óir do Cacaó ; agus gac-bolg
 de píoda na hEadáinne veág-mairigíte le óir-gnéar
 Gaedéalaó do Liagán. Aét ó tárla go bfuil an oír
 úo uipearbaé oraimn, a Cacaig, ir fearr vóinn
 bponnað na nduaireanna a éur go hac-lá 7 do
 cláirdeamh a tabairt duit-pe an uair rin."

Go víreac mar bí Conn ag bpaé ar ruidé ríor,
 v'éirig toimán cainnte i mearg na mban mar
 ríobhrán a véanrað éanlaic ag imteacé i n-a rgaoit
 ran aeóear, 7 bí an rgeal le cloirteáil i mearg cac
 "Tá ríad ag teacé!"

D'éirig gac a ríad ra lácair i n-a fearamh agus
 comnaiceadair éuca epío an leirg Eocairó 7 Liagán ar
 dá eac bána, 7 gíollaí i n-a noiairó 7 eacparó 7 ear-
 bairó leobða. Com luac 7 táiniceadair cun láirreac,
 fearaó ríoréadoin fáilte ríompa ; 7 éuadair anonn 7
 v'umluigeadair do'n rí. Cpáic rírean lám leobða
 go epoidemáil ruairc agus duabairt pé :

"Iy maie an tpaé a tóáinic rib, map iy-éapó a bí ar bun annro ó maíoin tpaéct 7 tuairpís ar 'ur ngníomáirtaib, 7 tá mé le tuairpeannaib a tabairt doaoib ar a pon."

"Iy móir an íar dúinn, a áro-ní," arfa Eocharó, 'má b'ole maie ar ngníomáirta, nac tpoó-cáil a tugad orainn. Da éoir dúinn a beit annro níor luaité, dá mbead neart air; áct ní beas linn an móill a congdamar ar obair an lae reo, ían a beit as coinneáil tuillead móille oraid as íabail ar leitríéil, áct amáin a páó—ó fuairéamar ionba ar a leáct, ío tóáiniceamar lámh le luaité."

"Iy maie ann anoir péin rib," arfa Conn, "tá an céad tuair as dul duit-re, a Eocharó, 'ré rin coróin níóíoa, 7 cuipríd mé péin ar do éeann í. Iy maie an lá a táinic ré ra raóíal ío ícuiprinn coróin ort-ra, íar éir íur mé a bain an coróin de t'átair. Iy tpuas liom anoir íur éóis mé a leáct, áct iy móir an íáram ío ífuil a mac í n-ann a éliú a íearam annro iníu."

Cuir pé coróin óir ar éeann Eocharó annrin, 7 íug ré na tuairpeanna eile do íatac 7 do líasán; 7 ba móir é an comíolad a fuairéadar ó áro-uairlib na hííreann.

Cairéadar an oíóce rin í tTeamair íéim, as cairéam íleíde 7 íéarta; 7 ba móir an líéíáir a bí ar éitne 7 ar a íatáir nuair a t'áitíur Eocharó dóib íac ar éiríí leir ó t'íás ré íad, 7 nuair a íaríam ré íac ar cuir "Éan na íCúis n'Óat" de íaíáitar éuige.

Nuair a bhí pé ag tarrainnt ar dheireadh an Luighair
 bhí Eirne 7 Eochair le beit pórsa, 7 bhí na h-ápo-
 tharioirte faoi péir leir an sceangal a thainniuighad
 eastorpa, i lárthair na féire.

Nuair a donnaic Catac rin, toubairt ré leir féin :
 "Ir oic a théanfainn-re mo lear an éraob a leigean ar
 fad le Eochair, san bean a beit agam féin ag dul
 a-baile ó'n Oipeactar com maith leir."

D'imtigh pé anonn go dtí an áit a raib Maigne, 7
 toubairt ré léite, an iud a beadh ag tuine le
 théanam, go mbaid ceart do é a théanam 7 san a beit
 ag cannt air.

Toruis pé ag fiondrio faoi i uorac, aet táinic pé
 leir fá dheireadh, sup pórsa an dá lánamain of comair
 tharioirte 7 ollamna na Teahraic.

D'imtighedar ar éir na féire a-baile cun a
 noitici féin ; 7 ba mhinic 'na diaid rin a téigoir féin
 7 liasán ar cuairt agá n-a céile 7 ag Rí Alban, 7 bhí
 raogal bpeag doibinn aca, san tadoai ag cur imirde
 orca, aet fearr ir bairt piampa a beit aca.

AN CRÍOC.

- αἰσμη, often αἰσμη in spoken l. = a class, a sect.
 ἀϊρόθειλ, -ε, *f.*, exaggeration, ζῶν εἰρησὶν ζῶν ἀϊρόθειλ, without defect without exaggeration.
 αἰσμεντα, *a.*, spirited, vigorous.
 αἰσμενός, *f.*, the mind (somet. αἰσμη).
 αἰσμενάρ, -ῖρ, *m.*, conversation.
 αἰσμεοῖν = αἰσμεοῖν, in phrase "οὐδ' αἰσμεοῖν," in spite of him ;
 "αἰσμεοῖν σο βῆρῖν ἀν ταυμῖρς ἀζατ," even though you have the tidings.
 αἰσμηός, *gen. id.*, -ῖός, *m.*, a wild beast.
 αἰσμησῖν, -ῖός, *v.*, I name.
 αἰσμενάρ, -ῖρ, *m.*, watching, ῖρ αἰσμενάρ, on the watch.
 αἰσμη, *gen. id.*, *m.*, a journey, *nom.* often written αἰσμενάρ.
 αἰσμενός, -ῖός, *a.*, lonely, unfrequented.
 αἰσμη, -ῖός, *f.*, a dream, a vision.
 αἰσμησῖν, *v. tr.*, to tell, to relate ; ἀζ αἰσμη αἰσμη, imitating him.
 αἰσμη, -ῖός, *a.*, beautiful ; ῖρ αἰσμη (αἰσμη), most beautiful.
 αἰσμηός, *adv.*, so, how ; ῖρ αἰσμενάρ αἰσμηός, they did so ; ῖρ αἰσμηός
 αἰσμηός, it happened in this way.
 αἰσμη, *comp.* of ἰσμησῖν, dearer, more beloved ; ῖρ αἰσμη ἰσμη,
 dearest to me.
 αἰσμηός, -ῖός, *a.*, troublesome.
 αἰσμη, -ῖός, *a.*, delightful, happy.
 αἰσμηός, -ῖός, *a.*, lodging, hospitality.
 αἰσμη, -ῖός, *f.*, a handsome girl.
 αἰσμη-ῖός, disorder.
 αἰσμη, *adv.*, together.
 αἰσμη-ῖός, -ῖός, *m.* and *f.*, a mighty prince.
 αἰσμη, -ῖός, *m.*, great pleasure.
 αἰσμη-ῖός, *m.*, another day ; *cup* σο ἡσμη-ῖός, to adjourn.
 αἰσμη-ῖός, *f.*, a second time.

- βαἰσμηός, *adv.*, altogether, fully.
 βαἰσμη, *gen. id.*, *pl. -ῖός, m.*, a cake.
 βαἰσμηός, *gen. pl.* of βαἰσμηός, a lady's maid.
 βαἰσμηός, -ῖός, *f.*, an opinion.
 βαἰσμη, *e, f.*, a cut.
 βαἰσμη-ῖός, *f.*, a trumpet.
 βαἰσμη, -ῖός, *gen. pl. -ῖός, f.*, a birch tree.
 βαἰσμη, -ῖός, *f.*, beer.

- binnro, *gen. id., pl. -rí, m.*, a bench.
 bíóúgam, *v. intr.*, I start.
 bíč, -eáča, *m.*, the world; *am bíč*, in the world, at all; *'pa mbíč bán*, anywhere (*lit.*, in the white world.)
 bláoma (Stiáb), the Slieve Bloom mountains.
 bonn, -um, *m.*, the sole, the foundation; *át na mbonn*, on the spot.
 bráigheanar, -air, *m.*, imprisonment.
 bráigheádo, *m.*, a bracelet.
 brácač, -aic, *m.*, judgment; *žo tá tuain an bhr.*, to the very last day.
 brácair, *dat. of brácair, f.*, a word.
 brieč buairó air, gaining advantage over him.
 briečainnar, -air, *m.*, judgment.
 bhonnannar, -air, *m.*, a present.
 bhuižean, -ižne, *f.*, a fairy palace.
 buad, -ró *m.*, victory (*somet. f.*)
 buairómeádo, -adómeádo, *m.*, trouble.
 buannar, -air, *m.*, permanence.
 bunáite, the greater part, nearly all.
 buntáiroe, *gen. id., f.*, an advantage.

C

- cáblač, -aic, *m.*, a fleet.
 cáč, *indecl. all (the people) i mearž cáč*, in the presence of all; *cáč* is aspirated in the *gen.*
 caoinear, -ir, *m.*, gentleness; *caoinear coimháro*, a pleasant chat.
 cáirveamail, *adj.*, in a friendly manner.
 cáirvear, -ir, *m.*, friendship.
 cairlín cloč, *m.*, a stone-chatterer.
 calmačt, -ta, *f.*, bravery, also bragging.
 caria, -ao, -aio, *f.*, a friend.
 caribao, -aio, *m.*, a carriage.
 cairr-inožal, -ail, *m.*, a precious stone.
 cairtannac, *adj.*, friendly.
 cairtannar, -air, *m.*, friendship.
 caraoio, -iue, *f.*, a complaint.
 cáčbarri, -airri, *m.*, a head-gear.
 céáčta, *gen. id., m.*, a plough.
 ceansaínil, *adj.*, fond, affectionate.
 ceann-ážaió, *gen. -aic, f.*, the face.
 ceátrama, -an, -ain, *f.*, a quarter, a stanza.
 ceileábarri, -airri, *m.*, warbling, also conversation.
 céile, *gen. id., m.*, a companion, *céile coimharic*, an antagonist.
 céirreac, -iže, *f.*, a species of thrush.
 ceo oimáioeáčta, *m.*, a cloud of enchantment.
 ciallužim, *v., tr. and intr.*, I explain, I mean.
 cinnim, *v. intr.*, I fail; *cinhiró pé oim*, it will fail me; *tá mé cinnte*, I am sure.

- cion, *gen. ceana, m.*, affection, love.
 ciúin-*ai*gneap, -*ir, m.*, gentle conversation.
 ciúma*ir, f.*, a border.
 claó*ai*ne, *gen. id. m.*, a coward, *pl. -aí*ne.
 claió*ea*m, -*m, m.*, a sword.
 clá*ir*peac, -*i*ge, *f.*, a harp.
 clai*ir*-leatan, *adj.*, hollow, broad-bladed
 clao*í*im, *v. tr.*, I subdue.
 clea*in*ap, -*ai*r, *m.*, a match.
 clea*ra*í*o*e, *gen. id. pl. -aí*o*í, m.*, a trickster.
 cliaó, -*é*b, *m.*, the bosom.
 clia*in*ain, *m., gen. id.*, a son-in-law, a connection by marriage.
 clú*ai*ní*o*eac*í, -ta, f.*, gulle.
 clú*oi*gim, *v. tr.*, I cover.
 cneaó, -*a*, a wound; *pl. cneaó*aca.
 cnea*ir, gen. cni*r, cnea*ra, m.*, the skin.
 cnea*ru*a, *adj.*, honest.
 cnea*ru*ac*í, -ta, f.*, honesty; g*é*am-cnea*ru*ac*í, scrupulous honesty.*
 cnea*ru*igim, *v. intr.*, I heal.
 co*ra*na*ir*igil, -*i*gile, *f.*, whispering.
 co*ra*na*ir*ig, -*i*ge, *f.*, a remote place.
 co*ra*na*ir*ig*ea*c, -*i*g, *m.*, a stranger, a foreigner, *pl. co*ra*na*ir*ig*í*e.*
 coim*í*o*ea*c*í, -ta, f.*, a verbal noun, the act of waiting on, taking care
 of.
 coim*é*ao, -*ta, m.*, guarding, protecting.
 coim*é*ao bea*ta, m.*, a life protector, a defence, hence the right hand.
 coim*í*o*ea*c, *f.*, protection, quarter.
 cóim*í*gim, *v. intr.*, I dress, I adorn.
 coim*í*o*ea*c*í, -ta, f.*, walking.
 coll, *m. indec.*, hazel.
 cóim*í*ap, *f.*, presence; o*ra* d*ó*im*í*ap, in his presence.
 comap*í*o*ea*c*í, -a, f.*, form, appearance.
 comap*í*o*ea*c*í, -a, f.*, a token.
 comlann, *gen. of comlann, m.*, a match in fighting.
 comlannaim, *v. tr.*, I fulfil.
 comlu*o*ap, -*ai*r, *m.*, company, companionship.
 comlu*ac, -a, m.*, a party, a household,
 com-mo*la*ó, -*í*ta, *m.*, congratulation.
 comnu*í*gim, *v. intr.*, I dwell, I stay, I rest.
 comó*ir*ap, -*ai*r, *m.*, competition, comparing.
 com*í*ac, -*aí*c, *m.*, a combat.
 con*á*c, prosperity; a con*á*c *rim oir*, I congratulate you on it.
 cóma*c, adj.*, just, suitable.
 coim*í*a, *part. adj.*, tired, done.
 coim, -*uim, m.*, a cup, a goblet.
 coirga*í*a, *part. adj.*, destroying; *aimpim éor na rola*, time of
 blood spilling; *lá éorga*í*a an t*re*na*í*ta*, the day the snow is
 melting.
 co*ra*igim, *v. intr. and tr.*, I dwell, I inhabit, I support.

- κρησπεδᾶ, -ίση, *f.*, a javelin.
 κρέαετ, -α, *f.*, a wound.
 κρησπεταί, -αί, *m.*, crystal.
 κρησπεδᾶετ, -τα, *f.*, bravery.
 κρησπεδα, *adj.*, valorous.
 Κρησπετλινν, a place often mentioned in κρησπεδαετ, where κρησπετ had twelve houses and twelve fires in each house, round each of which 104 persons could sit. Κρη. να κρησπετ is spoken of as the place Οηρῖν was reared.
 κρησπεταίμ, *v.*, I bend, I stoop.
 κρησπεδαε, -αίση, *m.*, steel.
 κρησπεδαρ, -αίρ, *m.*, hardihood, bravery.
 κρησπεδαεση, -οήση, *f.*, urgency.
 κρησπετ, -οετα, *m.*, appearance, form.
 κρησπεταίσημ, *v.*, I prove.
 κρησπεταίσημ, *v. tr.*, I search.
 κρησπεδαετ, company; in phrase κρησπεδαετ, together
 κρησπεδαεταίμ, *dat.* of κρησπεδαετα, *f.*, company.
 κρησπεταί, *gen. id. f.*, suit, attire.
 κρησπεταίεαε, *adj.*, private.
 κρησπεταί, also κρησπεταί, *gen.* κρησπεταίε, *f.*, grief.
 κρησπεταίετ, -τα, *f.*, power.
 κρησπεταίετα, *adj.*, fragrant.
 κρησπεταίρ, -αίρ, *m.*, power.
 κρησπεταίρ, -αίρ, *m.*, small pieces, refuse.

D

- δαίση, -ε, *f.*, relationship, connection.
 δαίσησημ, *v.*, I fasten, I make firm.
 δαίσηρ, *gen.* δαίσηε, *f.*, the oak.
 δαίση, *adj.*, bold.
 δαίσηεση, twelve (persons).
 δαίση, *adj.* (always prefixed to noun, etc.), good, well.
 δαίση-μαίσησημ, *v.*, I adorn or beautify.
 δαίσηε κρησπεταίε, in spoken usage δαίσηε κρησπεταίε, figure and general appearance.
 δαίσησημ, *v.*, I shine.
 δαίσηε, *m.*, radiance.
 δαίσησημ, *v.*, I separate, I distinguish.
 δαίσηε, -αίσηε, *m.*, separation, distinction.
 δαίσηεεαε, *adj.*, the very last.
 δαίσηεεαε, *adj.*, late, last.
 δαίσηεεαε, -αίσηε, *m.*, lateness, nightfall.
 δαίσηε, -ε, *f.*, an advantage.
 δαίσηεε, *m.*, a sympathiser, an exile.
 δαίσηεε, *adj.*, mysterious.
 δαίσηεε, *adj.*, exact, severe, persevering.

- οἶρ, -ε, *f.*, two persons or things.
 οἷτ céille, *m.*, folly; οἷτ μόρι céille, great folly.
 οἷτ puain, *m.*, want of sleep.
 οἷλτενῖμ, *v.*, *tr.* and *intr.*, I refuse.
 οἷγε, *m.*, *pl.* οἷγέτε, a law.
 οἷξ, -ε, *f.*, a probability, a certainty; μαρ οἷξ ὅε = μαρ ὅεσθ, as it were.
 οἷλάσ, *adj.*, sorrowful
 οἷναρ, -ῖρ, *m.*, ineffectiveness, misfortune.
 οἷσάσαρ, -αῖρ, *m.*, darkness.
 οἷρη-ḗλ, *m.*, the hilt of a sword.
 οἷρ, -αῖρ, *m.*, a trumpet.
 οἷρμασιντε, *adj.*, inexplicable.
 οἷσῶσḗσḗτ, -τα, *f.*, enchantment, sorcery.
 οἷρεῖζε, *f.*, a meteor.
 οἷρεῖλλῖν, *m.*, a wren.
 οἷρῖσῖμ, *v.*, I close, to move close to.
 οἷρῖμ, *f.*, ornamentation, also οἷρῖνε.
 οἷατ, -αῖτ, *m.*, a lock of hair.
 οἷαλαῖμ, *v.*, I engrave
 οἷβαḗσḗν, -αῖν, *m.*, a blackening, darkening.
 οἷρεḗσḗτ, -τα, *f.*, awakening; ἰ η-α οἷρεḗσḗτ, awake.
 οἷρῖζῖμ, *v.*, I awaken.
 οἷτḗσḗτ, -τα, *f.*, attention.

e

- εḗσ, *gen.* εἷτ, *m.*, a steed, *pl.* εἷτ, *collective pl.* εḗσḗμαῖρ.
 εḗσḗν, -νε, *f.*, Italy. [Local form of εḗσḗν, τοḗσḗν.]
 εḗσḗσḗνῖμ, *v.*, I lament.
 εḗσḗρḗσḗτ, *adj.*, variegated, wonderful, peculiar.
 εḗσḗλḗτ, *m.*, eloping, 'to steal on,' to go away unobserved.
 εḗσḗνῖμ, *v.*, I come, or go away unobserved.
 εḗρḗβḗλ, -αῖτ, *m.*, a tail.
 εḗρḗσḗνταρ, -αῖρ, *m.*, disagreement.
 εḗρḗναḗ (or εḗρḗνḗ), *m.*, a want.
 εḗρε plḗτα, *m.*, a coat of mail.
 εḗρεḗτ, -τα, *f.*, power, effectiveness.
 εḗρεḗτḗσḗτ, -αῖγε, *a.*, powerful; εḗρεḗτḗσḗτ παρḗσḗν, remarkably powerful. This usage, the *gen.* of παρḗσḗν after an *adj.*, is common.
 εḗρεḗτḗλ, *adj.*, wild; βεḗρḗσḗ εḗρεḗτḗλ, wild beasts.
 εḗρῖζῖμ, *v.*, I ask, I demand.
 εḗρῖρ, *gen.* of εḗρḗρḗσḗν, one man; κοḗρḗσḗ εḗρῖρ, single combat.
 εḗρḗ, -ε, *f.*, a recompense, *old gen.* εḗρḗσḗ.
 εḗρῖζῖμ, *v. intr.*, I rise; ḡ η-εḗρῖζῖρ ὅο βεḗρḗσḗτ λεῖρ, may your blessing 'thrive with him.'

F.

- fógaltar, -ar, *m.*, a possession.
 fáil, *f.* = fáinne, a ring.
 fáil, *Críoc fáil*, Ireland; *peara fáil*, the people of Ireland, the public. [The latter is frequent in *Don.* also.]
 faillige, *f.*, neglect.
 fáinneir, *gen. id.*, tidings, account, history
 fáinneir, -e, *f.*, a history.
 fáisce, *f.*, a plain.
 fáiteall, -ill, *m.*, providing, pursuing game.
 falraic, -ra, *f.*, treachery.
 faluigim, *v.*, I cover.
 faprouigim, *v.*, I seize.
 fá trí, *adv.*, thrice; *de'n ór fá trí*, of the purest gold, *i.e.*, gold which has been thrice smelted.
 féacaint, *f.*, a look, looking.
 feall, *gen. peille, m. in nom., f. in gen.*, deceit, treachery; *cf. talaír* which is *m. in nom., f. and m. in gen.*
 fealltaic, *adj.*, treacherous.
 fearaó, showering; *fearaó na ríor-fáilte*, a hearty welcome.
 fearaó, *nom.*, aware of; *ní fearaó dom*, I do not know; *ní fearaó mé air*, I am not aware of it.
 feilim, *v. intr.*, I suit, I fit.
 feillbeairt, -eirt, *m.*, treachery.
 feirim, *v. intr.*, I wait (used with *le* and *air*).
 féiceam, *m.*, waiting.
 fiaónair, -re, *f. in phrase*; *i fiaónair*, in the presence of.
 fiairruigim, *v. intr.*, I ask, I inquire
 fillim, *v.*, I return; *filleao á-baite dóib*, on their return home
 fiócmar, *adj.*, fierce.
 fiocán, -án, *m.*, a telescope.
 fíor-laocha, *m.*, warriors.
 flait, -ata, *m. and f.*, a prince, dominion, *see foimleatanar.*
 fleao, -ro, *f.*, a feast.
 fóimigim, *v.*, I give relief to.
 fóimigin, -gine, *f.*, relief.
 foimleatan, *adj.*, general; *cuirleao foimleatan*, a general invitation.
 foimleatanar, -air, *m.*, general dominion.
 fóimneairt, -airt, *m.*, oppression.
 fógnaim, *v. intr.*, I give service to, I render homage to, I prove serviceable to.
 fógnaim, in the phrase, *air fógnaim*, worthy.
 fonn, -unn, *m.*, inclination, willingness.
 fonóro, -óro, *f.*, jesting, quizzing.
 foimánac, -ais, *m.*, a young strong man; *ríoe foimánac rannnac*, a headlong dash.
 fó trí, *vid. fá trí.*
 foasghuigim, *v. tr.*, I notify.

- fuarúigim, *v. intr.*, I cool.
 fuarúigim, *v. tr.*, I redeem.
 fuarúalt, *part. n.*, release.
 fpar, -pa, *m.*, a shower.
 fpeám, -éime, *f.*, a root.
 fritead, *past auton. (pass.) form of fáigim*, I get.
 fuigeall, -ill, *m.*, a remnant.
 fuimearburó, in phrase *óá fuimearburó*, without him; *óá fuimearburó*, without her.
 fuimig, wait; fuimig opt, wait a while.

S

- sábam, *v. intr.*, I go; *v. tr.*, I seize.
 sábad (sáb), *m.*, danger.
 sámteac, *adj.*, biting, venomous.
 samne, *f.*, scarcity.
 sáir, -e, *f.*, a shout, *pl. sáirta*; *sáir maoróte*, a shout of victory.
 sall-éno, *m.*, walnut.
 saol, -il, *m.*, relationship.
 sápa, *f.*, a guard, also *m.*
 sat, *m.*, a lance, sting; *pl. saete, satanna*.
 sealaim, *v. intr.*, I shine.
 sealaim, *v. tr.*, I promise.
 sealltuigeact, -ta, *f.*, infatuation.
 seanamlact, -ta, *f.*, amiability, integrity.
 sear-éneapact, -ta, *f.*, scrupulous honesty.
 seara, *pl. of seir, f.*, an obligation, principles.
 séibeann, -inn, *m.*, prison; *í ngréibeann*, in captivity.
 séillim, *v. intr.*, I submit, I give in.
 séillead, *part. n. m.*, submission.
 slaoir, -e, *f.*, a shout, a call.
 slar muir, -ara, *f.*, the sea.
 sluairim, *v. intr.*, I go, I march.
 snaoi, *m.*, countenance, affection.
 snátaac, *adj.*, customary.
 soillim, *v. intr.*, I 'prey' on, I affect.
 sneamúigim, *v. tr. and intr.*, I join on to, I stick.
 sneamúighe, *p.*, stuck.
 sneanam, *v. tr.*, I carve.
 sneanta, *p. part.*, carved.
 suair, -e, *f.*, danger; *í ngsuair*, in danger; *ar gsuair*, out of danger.
 surmar, *adj.*, clever, smart.

- iallac a cup air, to compel.
 iarscút, *adj.*, retired, desert.
 imoll, -ill, *m.*, the border.

- ιμνιόε, *f.*, trouble of mind, uneasiness.
 ιμτέαετ, -τα, *m.*, going, departure.
 ιοεπλάιντε, *f.*, a balsam, a panacea.
 ιούλαεαιμ, *v. tr.*, I escort, I accompany.
 ιοθθαυόαε, *adj.*, having many powers.
 ιονθα, *m.*, time leisure, pron. οναμ.
 ιονηυιζιμ, *v. tr.* I face, I attack, I turn towards.

L

- λαζουιζιμ, *v. tr.*, I lessen.
 λάμ, -ιμε, *f.*, a hand; ι λάμ, captured; οε λάμ, with (their hands); ι λάμ τε λυαιτ, as quick as possible (*lit.*, hand in hand, with quickness.)
 λάμ-έαεταε, *adj.*, mighty-handed.
 λάναμιαμ, -ιμα, *f.*, a married couple.
 λάν-φοιλλρεαε, *adj.*, shining brightly; also λάν-τροιλλρεαε.
 λαοι or λαορό, -ρόε, *f.*, a lay.
 λάεαιμ, -ερεαε, *f.*, place presence; νίλμυρο ι θραο αρ λάεαιμ, we are not far off.
 λαεθαμ μεαθβίαναεζ, a register.
 λαεα, *gen. id., pl.*, -ρόε, *f.*, the lower part of the cheek.
 λαεετ, -α, *f.*, a tomb, a monument, a pile of stones; ιρ τρυαεζ λιομ ζυμ εόιεζ μέ α λαεετ, an euphemistic way of saying 'I am sorry to have killed him.'
 λαεναμιαμτ, -αίμα, *f.*, following.
 λαεργυρ, -ιρ, *m.*, view, sight.
 λαετ-ρυιμ, I heed.
 λειεζιμ, I give forth, λειεαθαμ ναοι ηζάρτα ευιμα, they uttered nine shouts of sorrow; λειεζ οό, desist from it.
 λειεζ, -ε, *pl.* λειεζα, *gen.* also λειεζαν, a slope, a mountain side.
 λειεμρό, οο λειεμρό, aside.
 λειε-ργεαε, -είτ, *m.*, an excuse.
 λιαεζ, *m.*, a physician.
 λιομταε, *adj.*, polished.
 λοε ζαρημαμ, Wexford.
 λοε 'c Οιρη, Lake of the son of Orb (Orbsen), L. Corrib.
 λομνημ, -ε, *f.*, radiance, brightness.
 λομηαε, *adj.*, shining.
 λυαε παοταμ, *m.*, a reward.
 λυαν, -ιμ, *m.*, the end, the day of judgment; λά αν λυαιμ, the last day.
 λυαεαο, -ιτο, *m.*, vigor, strength.
 λυζηαρ, -αιρ, *m.*, August, Lammas.
 λυμζιμ, a *coll. n.*, ships, *pl.* λυμζρεαε.
 λυμρεαε, -ιζε, *f.*, armour.
 λυε, *a.*, strong, vigorous.
 λυεζζάμ, -ε, *f.*, gladness, rejoicing.
 λυεμαμ, *a.*, strong, powerful.

- macánta, *a.*, mild, meek.
 maroir le, *prep.*, as regards, as to.
 maidnean, -ine, *f.*, a maiden.
 maire, *f.*, beauty.
 maireac, *adj.*, beautiful.
 maire, *coll. n.*, chieftains.
 maímaro, *f.*, an exchange, another (when preceded by *poss. pron.*)=
 maíairt.
 maol, -e, Spuá na maóite maíbe, the sea between Ireland and
 Scotland.
 maot-íróil, -óil, *m.*, soft satin.
 mar tóig é, *adv.*, as it were, forsooth.
 meabair, -éac, *f.*, perception, intelligence.
 meabránaic, -aic, *m.*, a memorandum.
 meadócan, -ain, *m.*, a weight.
 meallaim, *v. tr.*, I deceive.
 mealltaic, *adj.*, deceptive, deceitful.
 meanmain, -mna, *f.*, the mind.
 meanmnaic, *adj.*, spirited.
 meargánta, *adj.*, fierce, angry, cross.
 mear-lútmair, *adj.*, quick and sprightly.
 meac, *f.*, -a, decay.
 meactaict, -a, *f.*, cowardice, weakness.
 meirneac, *adj.*, merry.
 méin, -e, *f.*, mien, deportment.
 meirneac = muna mbeo, *adv.*, but for, were it not for.
 milleán, -áin, *m.*, blame.
 milletaic, *adj.*, destructive, terrible.
 míro, *indec.*, time, high time, late enough.
 móire, *f.*, a vow.
 móir-muinnéac, *adj.*, having high hopes.
 móir-uairte, *pl.*, the nobility.
 móir-uairteac, *f.*, nobility.
 múcáim, *v. tr.*, I quench.
 múrghlaicim, *v. intr.*, I awaken.

- námaio, -ao, *m. and f.*, an enemy.
 néamainn, -nac, *f.*, a pearl. [Also néamann, *m. gen.* -ainn.]
 neartuigim, *v. tr. and intr.*, I strengthen.
 neartuigáó, -uigíte, *m. part.*, accompanying.
 neóin, -óna, *f.*, evening, a late hour.

- obaó, *m.*, a refusal; also verb obaim, I refuse.
 ócáio, -ue, *f.*, an occasion.

oḡam-énaoḡ, a kind of cryptic writing used by the ancient Irish,
Ogham.

óḡlác, -ác, *m.*, a young man, a hero.

oileamain, -na, *f.*, nurture, bringing up.

oilim, *v. tr.*, I nourish, I rear.

órhéar, -éir, *m.*, gold embroidery.

ollmaom, -e, also -eac, great riches.

ómbria, *m.*, amber; also eombria.

orouíḡim, *v. tr.*, I order.

orouḡaó, -uḡḡe, *m.*, an order.

p

ppeab, -eibe, *f.*, a start, a throb.

ppíom-éacair, -acrae, *f.*, a chief city.

póraó, -pta, *m.*, act of marrying.

r

raóarc, -aric, *m.*, sight of the eyes.

ráróte, the phrase "i ráróte ir" is another way of saying "rao
ráó ir" = since, because.

raéahaim, *v. tr.*, I rend, I tear.

raém, -e, *f.*, progress.

raḡaltar, -ar, *m.*, government.

raóḡac, -ta, *f.*, a kingdom.

raóḡan, -aine, -ḡna, *f.*, a queen, a princess.

raóḡúa, *adj.*, kingly.

raóḡ-ḡairḡíoeac, -iḡ, *m.*, a princely hero.

raorḡ, -uirḡ, *m.*, sight.

raótar, -ar, *m.*, a rush, a dash.

s

raíḡeao, -ao, *m.*, an arrow, also an arrow-head.

raíḡnear, -ir, *m.*, discourse.

raíteos, -óise, *f.*, a willow.

raím, *adj.*, calm mild.

raínn, -e, *f.*, a corner, a fix.

raínil, -níla, *f.*, a match for, a parallel.

raímalán, -áin, *m.*, an emblem.

raíntac, *adj.*, eager, covetous.

raíntuḡim, *v. tr.*, I desire, I covet.

raóḡalta, *adj.*, earthly.

raom-éarua, *m.*, a craftsman.

ráruḡim, *v. tr.*, I out o, I weary.

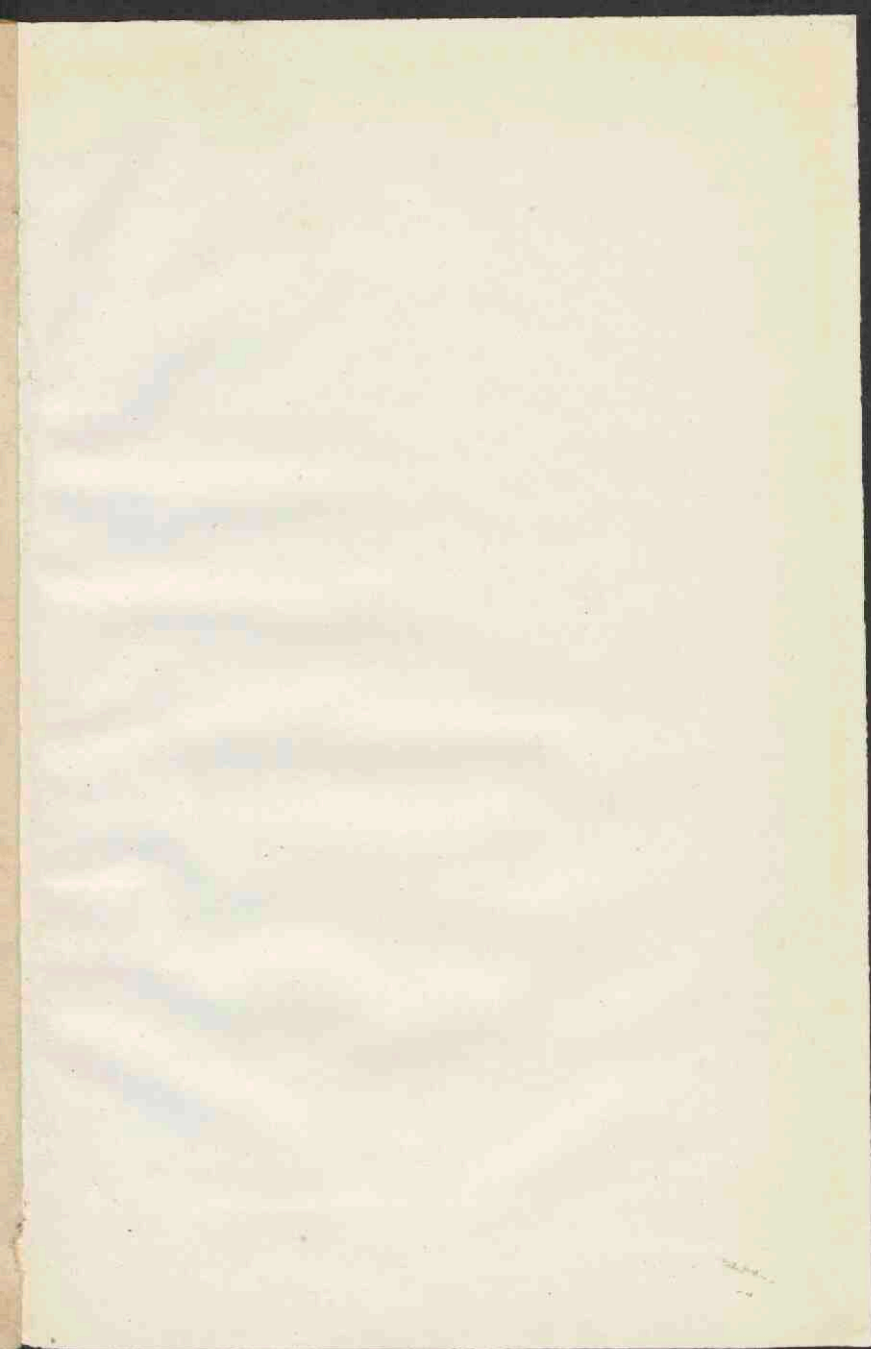
ráruḡḡe, *adj.*, exhausted, done up.

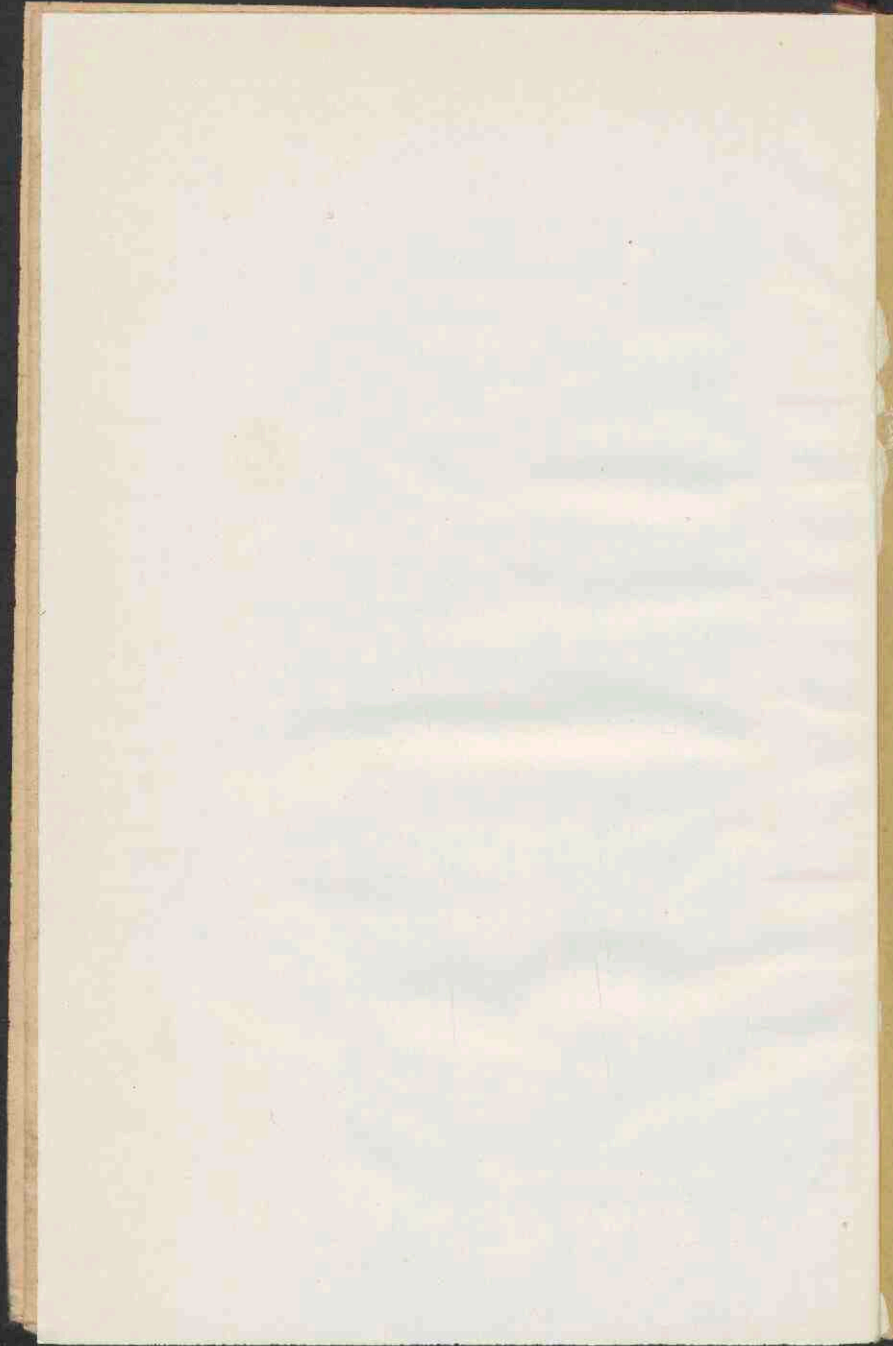
rátaó, -árote, *m.*, a thrust.

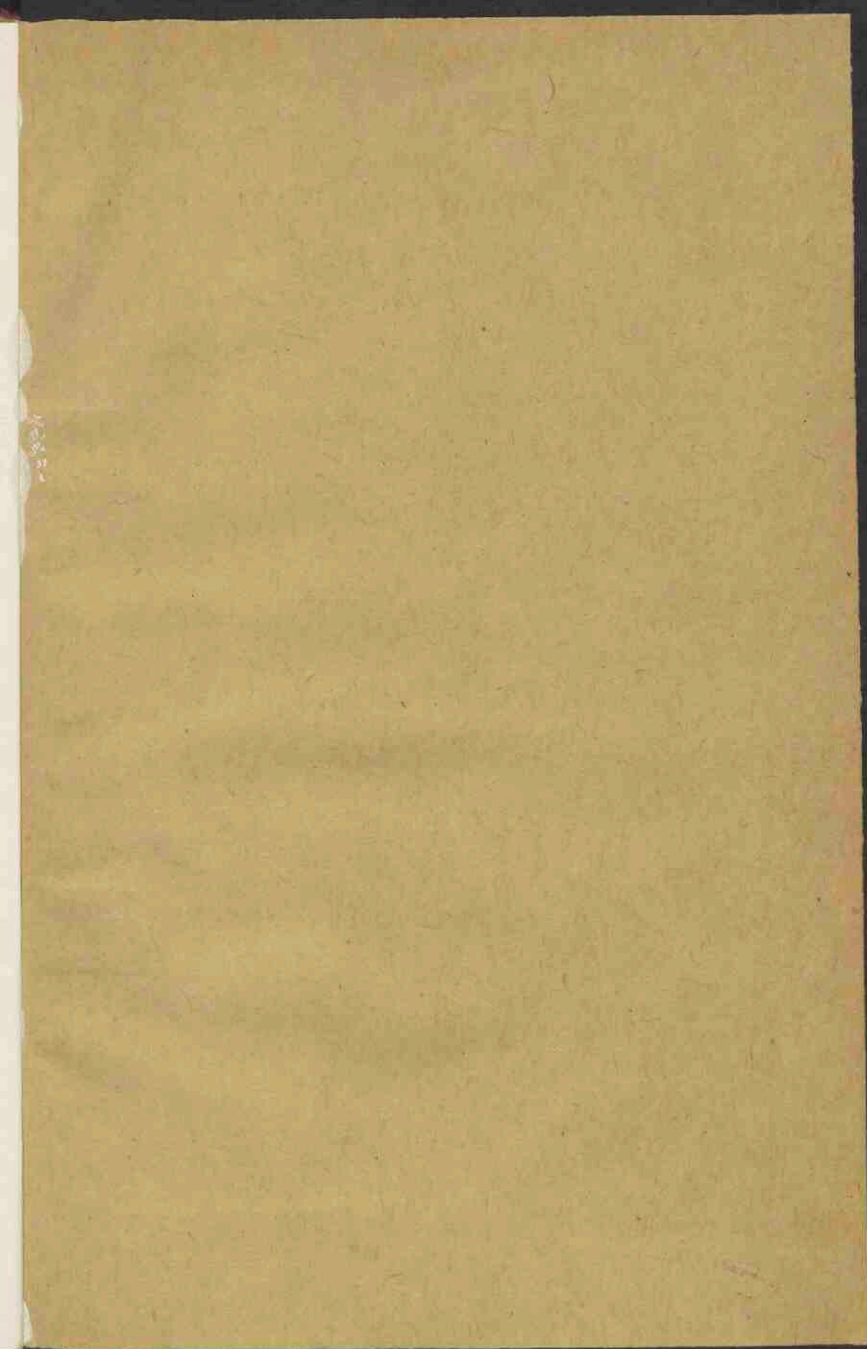
- reafóid, -óide, *f.*, nonsense.
 reanóiríe, *m.*, a story-tell-r, a genealogist.
 rean-nóra, *pl.*, antiquated customs, ancient customs.
 reitg, -e, *f.*, a chase, an excursion.
 réim, *adj.*, mild.
 reinnim, *v. tr.*, I play (a musical instrument); *as* reinn ceóil playing music.
 riampamail, -má, *adj.*, mirthful.
 riúe-bean, -má, *f.*, a fairy woman.
 riobhán, -án, *m.*, a rushing noise
 riúca, *m.*, a split, a joint; *pl.* -taí.
 rígaráta, *a.*, active, quick.
 ríonnruigim, *v. tr.*, I frighten, *v. noun* ríannraó, *gen.* ríannraí, *fr.* fright.
 rígaráta, *pl.* joints.
 ríápaio, -e, *f.*, a table-cloth.
 ríóit, -e, *f.*, a swarm.
 ríá, -ta, *m.*, a shadow; *as* ríá, for the sake of.
 ríeala, *pl.*, tidings, greetings.
 ríealaríe, *m.*, a story-teller.
 ríealaríeáct, -ta, *f.*, story telling.
 ríiá, -éite, *f.*, a shield.
 ríit, -e, *f.*, rest.
 ríoitim, *v. tr.*, I split.
 ríuan, *m.*, a tale; ríeal nó ríuan, 'tale or tidings.'
 ríeáct, -ta, *m.* and *f.*, destruction, slaughter.
 ríeamam, *adj.*, slippery, 'slim.'
 roillre, *f.*, brightness.
 roillriuá, -iá, *m.*, shining.
 roeanntáct, -ta, *f.*, good-heartedness, cheerfulness.
 ro-méanmá, *adj.*, cheerful, good-humoured.
 rpéarí, the heavens; *pl.* of rpéir.
 rpéir-bean, -má, *f.*, a beautiful woman.
 ríacá, 'cup r. *as* an raógal' (*recte* ríúeáca), discussing current topics.
 ríam, -am, *m.*, a bridle; also *fem.*
 ríaróer, -éir, *m.*, steadiness.
 rteallam, *v. tr.*, I dash.
 ríallam, *v. tr.*, I tear into strips.
 ríad, -ad, *m.*, a learned man. [Properly *gen. pl.* of raó.]
 ríamneap, -ir, *m.*, quietness, tranquillity.
 ríamniúim, *v. intr.*, I become quiet.
 ríbac, *adj.*, cheerful.
 ríbáice, *f.*, virtue, comfort, cheeriness.
 ríúá, -úarí, *m.*, fun.
 ríúeáca, -am, *m.*, sitting; *r* ríúeáca, in ambush. [It occurs also in the form ríacá, *i.e.*, ríúeáca, with adventitious *r*, as is frequent in the spoken tongue in many words; see ríacá.]

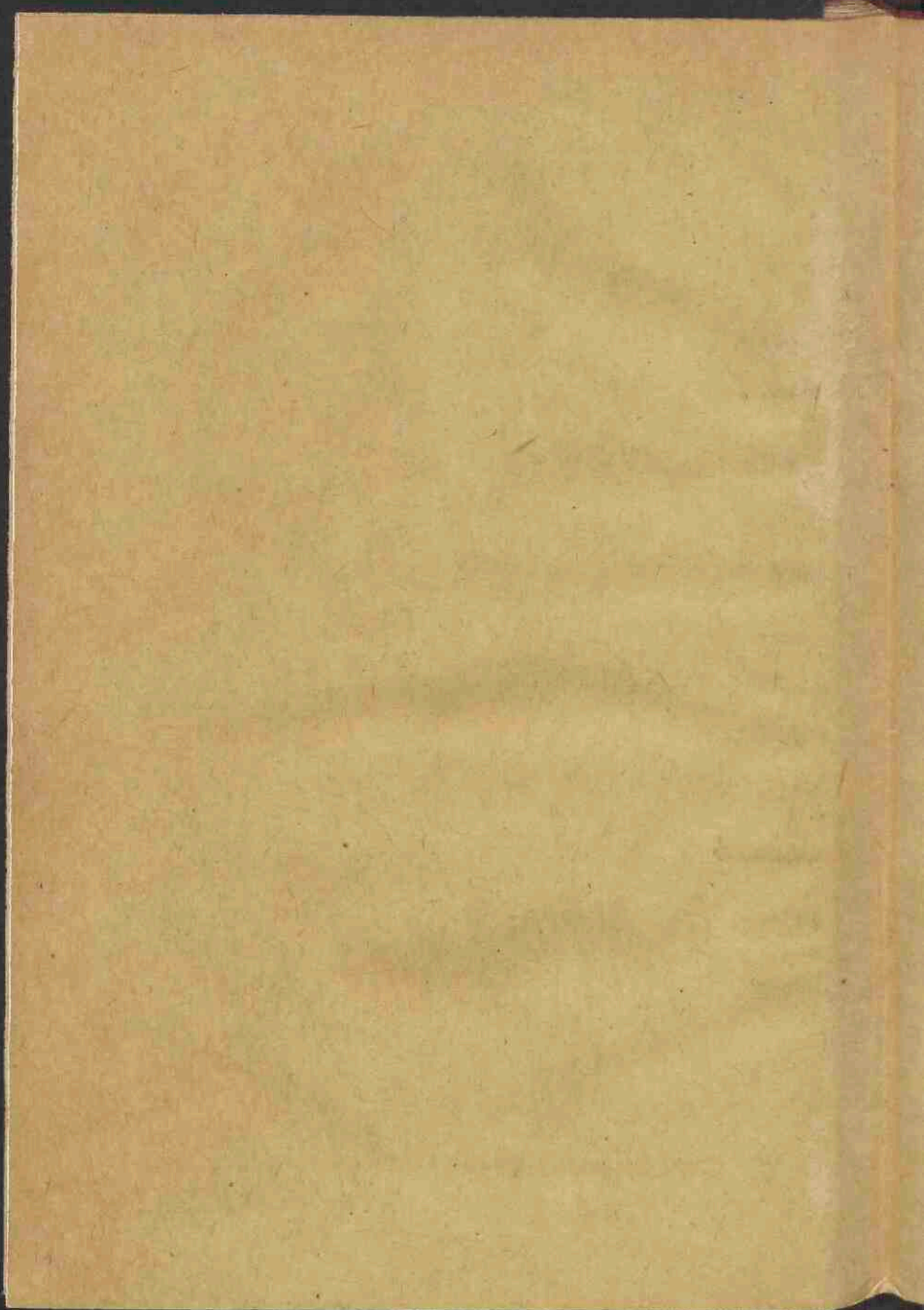
τὰς ἡαίμ, *v. tr.*, I draw down, I dispute.
 τὰς ἡαίμ, *part.*, disputing, initiating.
 τὰς ἡαίμ, *v. intr.*, I please, I am agreeable to.
 τὰς ἡαίμ, -ἡ, *m.*, a leader.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *m.*, an exhibition.
 τὰς ἡαίμ, *m.*, a messenger.
 τὰς ἡαίμ, -α, *f.*, a message.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *m.*, a hearth, a household.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *f.*, an encounter.
 τὰς ἡαίμ, -ἡ, *m.*, character.
 τὰς ἡαίμ, *m.*, a darkening, an eclipse.
 τὰς ἡαίμ, *adj.*, weak, pliant, smooth.
 τὰς ἡαίμ, *v. intr.*, I like, I wish.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *adj.*, willing.
 τὰς ἡαίμ ἡαίμ, a deep sleep; τὰς ἡαίμ *pron.* τὰς ἡαίμ.
 τὰς ἡαίμ, -ε, *f.*, a bulk.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *m.*, noise, murmur.
 τὰς ἡαίμ, *v. tr.*, I exhaust, I dry up.
 τὰς ἡαίμ, exhausted, shrunken.
 τὰς ἡαίμ, *adj.*, feeble, delicate.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *f.*, *part.*, overthrowing.
 τὰς ἡαίμ, *m.*, qualifications, accomplishments.
 τὰς ἡαίμ, *f.*, victory, success, power.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *m.*, direction, guidance.
 τὰς ἡαίμ, *m.* and *f.*, tidings, account.

τὰς ἡαίμ, *adj.*, terrible.
 τὰς ἡαίμ, *gen.* of τὰς ἡαίμ, *f.*, a will; also τὰς ἡαίμ in *nom.*
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *m.*, an author.
 τὰς ἡαίμ, -ε, *f.*, a cave, often *pron.* τὰς ἡαίμ.
 τὰς ἡαίμ, *adj.*, wanting, short.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *m.*, great joy.
 τὰς ἡαίμ, *m.*, copper, also τὰς ἡαίμ.
 τὰς ἡαίμ, *v. intr.*, I make obeisance to.
 τὰς ἡαίμ, -αίμ, *f.*, homage, respect.

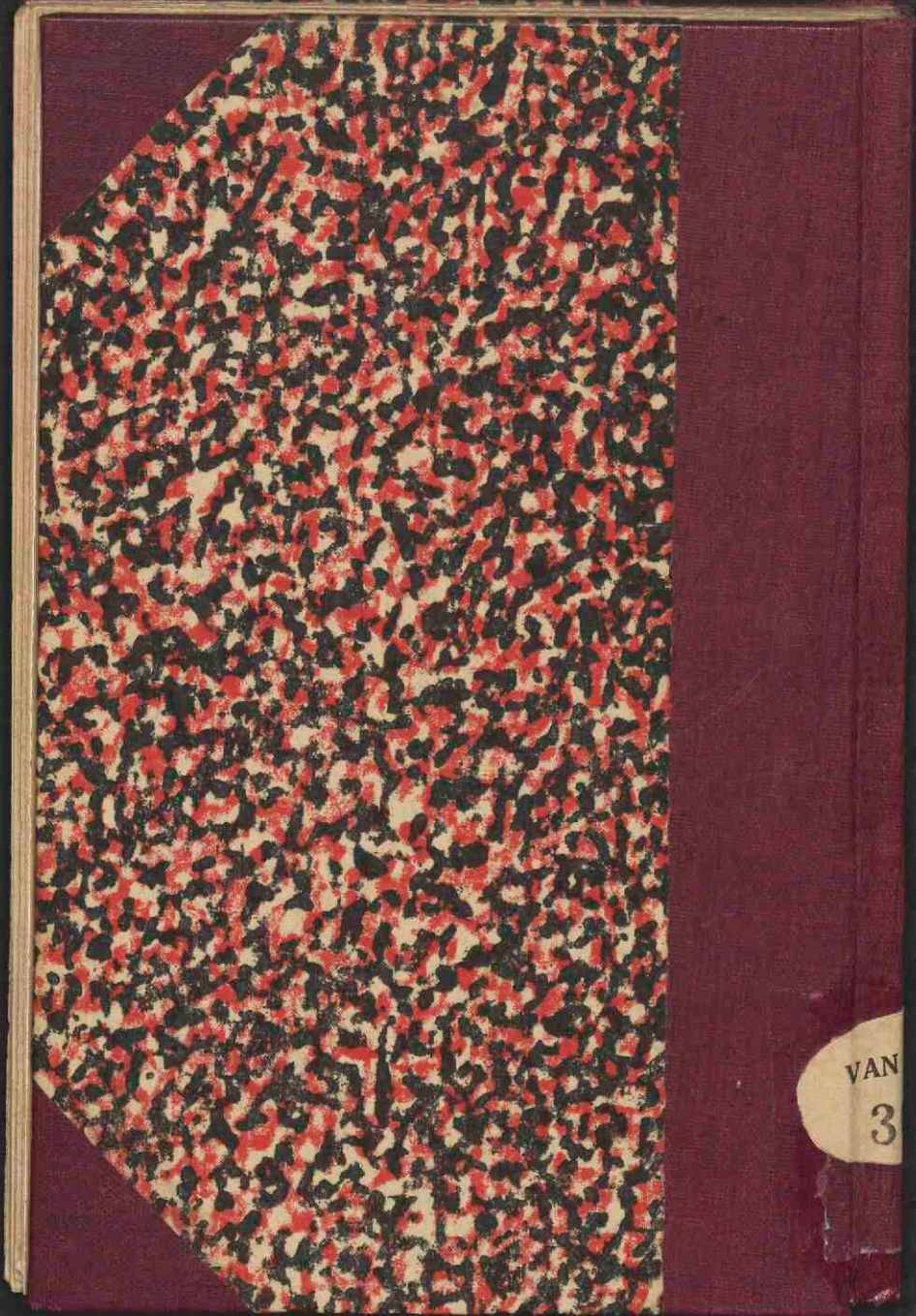

sGu

VAN
3